

การพัฒนาการวิจัยที่สอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

สารนิพนธ์
ของ
ธิปภาส ชนะภัยวรภรณ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
พฤษภาคม 2551

การพัฒนาการวิจัยด้านการสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

สารนิพนธ์
ของ
ธิปภาส ชนะภัยวรภรณ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนารายการวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

บทคัดย่อ
ของ
ธีปภาส ชนะภัยวรภรณ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
พฤษภาคม 2551

ธิปภาส ชนะภัยวรรณ. (2550). การพัฒนารายการวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิลาส เกื้อมี

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 85/85

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี จำนวน 50 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ บทเรียนวีดิทัศน์การสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยปรากฏว่าได้บทเรียนวีดิทัศน์การสอนที่มีผลคุณภาพทั้งในด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีการศึกษาอยู่ในระดับดี และมีประสิทธิภาพ 86.33/87.97.

THE DEVELOPMENT OF VIDEO TAPE PROGRAMS ON “OUR SOCIETY
ENVIRONMENT” FOR THE FIRST LEVEL STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
THIPPAPAS CHANAPAIVORAPORN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Technology
at Srinakharinwirot University
May 2008

Thippapas Chanapaivoraporn. (2008). *The Development of Video-Tape Program on "Our Society Environment" for First Level students*. Master's project, M.Ed. (Educational Technology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst. Prof. Pilart Kuamee.

The objectives of this research were develop of video-tape program on "Our Society Environment" for first level (Prathom Suksa 3) students and find out its efficiency based on 85/85 criteria.

The samples are the first level (Prathom Suksa 3) students of Assumption Thonburi school. The simple random sampling for this study are 50 students. The research instruments were the video-tape on "Our Society Environment", an achievement test, and quality assessments of the video-tape program for content and educational technology experts. The statistic used for data analysis were percentage and mean.

The research results revealed that the video-tape program had a good quality as evaluated by both content experts and by educational technology experts, and had its efficiency of 86.33/87.97.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาวิทัศน์ เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 1 ของธิปภาส ชนะภัยวรรณ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิลาศ เกื้อมี)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิลาศ เกื้อมี)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิราภรณ์ บุญส่ง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชีรบุญฤทธิ์ ควรรหาเวชศิษฐ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์
(.....)

วันที่.....เดือน เมษายน พ.ศ. 2551

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิลาศ เกื้อมี อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จโดยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต ประธานกรรมการบริหาร หลักสูตรอย่างยิ่ง ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำในการทำสารนิพนธ์ได้อย่างถูกต้อง ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่งและผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรบุญฤทธิ์ ควรหาเวชศิษฐ์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและตรวจแก้ไขในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์อุดมลักษณ์ นกฟุ้งพุ่ม หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี อาจารย์ยุทพงษ์ วงศ์เมืองสรรค์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี และอาจารย์กาญจนา ศรีวิชัยรัตน์ โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของบทเรียนโทรทัศน์ศึกษาด้วยตนเอง ด้านเนื้อหา

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญฤทธิ์ คงคาเพชร ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาญชัย อินทรสุณานนท์ ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และอาจารย์ ษิฑู ประมวล อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยุและโทรทัศน์และคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของบทเรียนโทรทัศน์ศึกษาด้วยตนเอง ด้านเทคโนโลยี

ขอขอบพระคุณโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีที่ให้ความกรุณาเอื้อเฟื้อสถานที่และอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ นิสิตปริญญาโทสาขาเทคโนโลยีการศึกษา ที่ให้การช่วยเหลือให้คำแนะนำ และให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาตลอดมา

สุดท้าย ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสมเอก และคุณแม่วรัญญา ชนะภัยวรภรณ์ ที่ให้โอกาสทางการศึกษา ให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต การทำงานตลอดมา และให้กำลังใจอยู่เคียงข้างในการทำสารนิพนธ์ตลอดเวลา

ธิปภาส ชนะภัยวรภรณ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา.....	6
การวิจัยและการพัฒนาทางการศึกษา.....	6
องค์ประกอบของการวิจัยและพัฒนา.....	7
การดำเนินการการวิจัยและพัฒนา.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการวิดิทัศน์.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์.....	10
ความหมายของรายการวิดิทัศน์.....	10
คุณค่าของรายการวิดิทัศน์.....	10
ประเภทของรายการวิดิทัศน์เพื่อการศึกษา.....	12
รูปแบบของรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา.....	14
การผลิตรายการวิดิทัศน์การสอน.....	15
ขั้นตอนและการผลิตรายการเทปและวิดิทัศน์.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
งานวิจัยในประเทศ.....	16
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	19
เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดสาระการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	20

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	(ต่อ)	
	หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.....	20
	หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	21
	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน.....	21
	หลักสูตรการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	22
	วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	22
	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน.....	23
	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และ วัฒนธรรม.....	25
3	วิธีการดำเนินการวิจัย.....	27
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	27
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	27
	การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ.....	28
	การสร้างแบบฝึกหัดระหว่างเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา.....	28
	การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา.....	29
	การสร้างแบบประเมินรายการวิถีทัศน์.....	29
	การดำเนินการทดลอง.....	30
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	31
4	ผลการศึกษาค้นคว้า.....	32
	บทเรียนวิถีทัศน์เรียนด้วยตัวเอง.....	32
	ผลการประเมินคุณภาพของบทเรียนวิถีทัศน์เรียนการสอน.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ผลการทดลองที่ 1	36
ผลการทดลองที่ 2	37
ผลการทดลองที่ 3	37
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	39
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	39
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	39
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	39
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	40
อภิปรายผล	41
ข้อเสนอแนะ	42
บรรณานุกรม	43
ภาคผนวก	48
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	49
ภาคผนวก ข แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านสื่อ	51
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจ	
จำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	54
ภาคผนวก ง บทวิทัศน์ประกอบการสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา...	61
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	72

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	29
2 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อม ในชุมชนของเรา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา.....	33
3 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์เรียนด้วยตนเอง เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ.....	36
4 ผลการทดลองบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชน ของเรา ครั้งที่ 2.....	37
5 ผลการทดลองบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชน ของเรา ครั้งที่ 3.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต พร้อมทั้งจะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างมีสุข (กรมวิชาการ. 2534 : 1) ซึ่งบลูม (ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์. 2547 : 1; อ้างอิงจาก Bloom. 1974 : 12) นักจิตวิทยาทางการศึกษา เห็นว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิต ถ้าจัดประสบการณ์ที่ดีจะช่วยเพิ่มความสามารถทางสติปัญญาได้มาก

การจัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ดังนั้นวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา เป็นวิชาที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะในการใช้เหตุผลทางสังคม เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ตลอดจนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเพื่อความอยู่รอดของตนเอง และเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่ง (ประเสริฐ วิทยารัฐ. 2535 : 8) ให้ความเห็นว่า ความรู้ทางสังคมจะมีส่วนช่วยในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ช่วยให้คนสามารถปรับตัวเอง หรือปรับสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง การที่มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมได้จะเป็นผลให้สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีผลในการพัฒนาประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะฉะนั้นครูผู้สอนนับว่ามีบทบาทสำคัญมากเพราะกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ขึ้นอยู่กับความรู้พื้นฐานของครู

แต่ในสภาพปัจจุบันพบว่า ครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา มักจะเป็นครู-อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาด้านอื่นๆ เช่น สำเร็จการศึกษาทางด้าน ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น มีผลทำให้การเรียนการสอนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร (สมพร ภูมิเรศ. 2544 : 24) นอกจากนี้อาจจะมาจากสาเหตุอื่นๆ เช่น วิธีการสอนของครูไม่น่าสนใจ ครูส่วนใหญ่ไม่ใช้สื่อการสอนโดยเฉพาะครูปาวูโส จึงทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย และในการอธิบายหรือบรรยายของครูนั้น บางครั้งไม่สามารถทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง (สมพร ภูมิเรศ. 2544 : 3)

ในยุคโลกาภิวัตน์การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้สอนต้องนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น สนุก ประหยัดเวลา ผ่อนแรงครู ช่วยให้ผู้เรียนได้พบกับผู้สอนที่เก่งที่สุดในเรื่องนั้นๆ อันก่อให้เกิดแรงบันดาลใจและความสุข ทั้งครูและนักเรียนสามารถเรียนรู้ไปด้วยกันได้ นอกจากนี้ สื่อการเรียนรู้สมัยใหม่จะทำให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ช่วยให้เกิดการยกเครื่องทางปัญญาของสังคมไทยตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอีกด้วย (ประเวศ วะสี. 2541 : 75) ซึ่งส่งผลให้นักการศึกษาในปัจจุบันให้ความสนใจและพยายามคิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนมากขึ้น

การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกดังกล่าว โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนนั้น มีความจำเป็นต้องนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอน เพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่มิพบาทในการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 1) ปัจจุบันสื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภท หลายชนิด และสื่อแต่ละชนิดก็มีคุณค่าอยู่ในตัวเอง ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องรู้จักคิดค้นเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาของวิชาที่จะนำมาสอนด้วย เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างเต็มที่

ดังนั้นจากสภาพปัจจุบันของสื่อเทคโนโลยีในสังคมมีความหลากหลาย ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องรู้จักการพิจารณาเลือกสรร จัดหาสื่อที่มีอยู่อย่างหลากหลาย และสามารถผลิตสื่อการสอนขึ้นเองได้ เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุหลักการและจุดหมายของหลักสูตร โดยต้องคำนึงถึงความถูกต้องของเนื้อหาและรูปแบบของสื่อ ที่จะต้องมีความเหมาะสมและมีประโยชน์กับผู้เรียนเป็นสำคัญ

การหลักการและแนวความคิดของสื่อการเรียนรู้ควรประกอบด้วยองค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และพลังในการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ตามหลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณลักษณะของสื่อที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544)

1. ต้องเป็นสื่อที่เน้นการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง
2. ครูและนักเรียนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง
3. รูปแบบของสื่อมีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียน
4. สื่อการเรียนการสอนต้องตรงกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมของบทเรียน อีกทั้งยังต้องใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่า

ปัจจุบันสื่อการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง และใช้ในวงการต่าง ๆ และในวงการการศึกษาก็ให้ความสนใจเป็นพิเศษ แม้แต่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการนำรายการวีดิทัศน์มาใช้ในการศึกษามากยิ่งขึ้น ทำให้รายการวีดิทัศน์มีความน่าสนใจ โดยใช้เทคนิคการนำเสนอด้วยภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบที่เร้าใจ ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

วิดิทัศน์จึงเป็นสื่อที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ เพราะผู้เรียนได้เห็นทั้งภาพและเสียง เฉพาะภาพเคลื่อนไหวที่แสดงการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว เข้าใจบทเรียนได้ง่าย สามารถจดจำบทเรียนได้ดีกว่าสื่ออื่นๆ (วิจิตร ภักดีรัตน์. 2523 : 284; อ้างอิงจาก มาลี มีสตัย 2545 : 1) ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เร็ว เข้าใจเนื้อหาของบทเรียนได้ง่าย สามารถจดจำบทเรียนได้ดีกว่าสื่ออื่นๆ เพราะให้ผลทางด้านการรับรู้สูงมาก โดยรับรู้จากการมองเห็น 75% และจากการได้ยิน 13% (มาลี มีสตัย. 2545 : 2; อ้างอิงจาก Dale. 1956 : 134) ส่วนครูผู้สอนก็สามารถนำเทปไปใช้ในการสอนอย่างได้ผลดี ป้องกันการสอนผิดพลาด เป็นการเพิ่มคุณค่าและประหยัด สะดวกในการใช้และยังสามารถนำมาใช้เพื่อทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา

ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์และสอบถามอาจารย์ผู้สอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ได้ทราบถึงความต้องการสื่อการสอน เพื่อช่วยในการแก้ปัญหาในด้านการสอนให้กับนักเรียน ซึ่งพบว่านักเรียนที่มีความสนใจในวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา น้อย และขาดความสนใจในวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา จึงได้ร่วมมือกับอาจารย์ผู้สอนวิชานี้ และทางโรงเรียน ซึ่งปัญหาที่พบในการสอนคือ บุคลากรและอุปกรณ์ ที่ขาดแคลนไม่เพียงพอต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจ และไม่เข้าใจอย่างแท้จริง เนื่องจากปัจจัยทางด้านต่างๆ ดังที่กล่าวมา จึงทำให้วิชานี้เป็นวิชาที่มีคนสนใจไม่มากเท่าที่ควร

จากปัญหาในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการที่จะนำรายการวิดิทัศน์ มาช่วยในการเสริมการเรียนรู้ และแก้ปัญหาในการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนารายการวิดิทัศน์การสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้รายการวิดิทัศน์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารายการวิดิทัศน์การสอน เพื่อการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นที่ 1) โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีซึ่งจำนวน 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 409 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นที่ 1) โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย

การทดลองครั้งที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน

การทดลองครั้งที่ 2 ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน

การทดลองครั้งที่ 3 ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาจำนวน 3 ตอน ได้แก่

3.1 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

3.2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม

3.3 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

รายการวิดิทัศน์การสอน หมายถึง รายการวิดิทัศน์ที่ผลิตวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา บันทึกลง DVD

การพัฒนารายการวิดิทัศน์ หมายถึง การผลิตรายการวิดิทัศน์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อและเนื้อหาเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง สำหรับการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อหาประสิทธิภาพจากการเรียนด้วยรายการวิดิทัศน์ ให้ได้ตามเกณฑ์กำหนดที่ตั้งไว้ 85/85

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้และความเข้าใจในการเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ซึ่งได้จากผลคะแนนในการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น

ประสิทธิภาพของรายการวิดิทัศน์การสอน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการเรียนด้วยรายการวิดิทัศน์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ได้จากการทำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดยใช้เกณฑ์กำหนด 85/85

85 ตัวแรก หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85

85 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85

ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในเรื่องของการผลิตรายการวิทยุทัศน์ ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี สำหรับตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมด้านการผลิตสื่อ รวมถึงให้คำปรึกษาและคำแนะนำกับผู้วิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในเรื่องของการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา และเข้าใจในเนื้อหาอย่างถ่องแท้ ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี สำหรับตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมด้านเนื้อหาของรายการวิทยุทัศน์ รวมถึงให้คำปรึกษาและคำแนะนำกับผู้วิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการวิทยุทัศน์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา
4. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา

หลักการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา

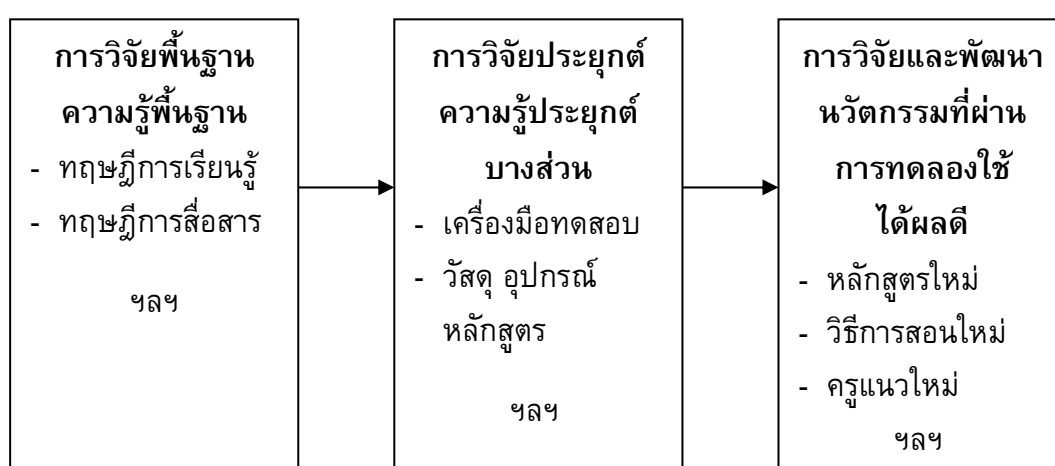
การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา (Educational research and development) เป็นการพัฒนาศึกษาโดยพื้นฐานการวิจัยเป็นวิธีการที่สำคัญที่นิยมใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการด้านการศึกษา โดยเน้นหลักเหตุผลและตรรกวิทยา เป้าหมายหลัก คือ ใช้เป็นกระบวนการในการพัฒนาและตรวจสอบ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา ซึ่งหมายถึง วัสดุครุภัณฑ์ทางการศึกษา ได้แก่ หนังสือ แบบเรียน फिल्म สไลด์ เทปเสียง เทปโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ และบทเรียนคอมพิวเตอร์ เป็นต้น (ปิยะนุช สกุลโพธิ์. ม.ป.ป. ; อ้างอิงจาก Borg and Gall. 1989: 771-798)

การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา

การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาแตกต่างจากการวิจัยทางการศึกษาใน 2 ประการ (บุญสืบ พันธุ์ดี. 2537: 79-80) คือ

1. เป้าประสงค์ (Goal) การวิจัยทางการศึกษามุ่งค้นคว้าหาความรู้ใหม่โดยการวิจัยพื้นฐานหรือมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยการวิจัยประยุกต์ แต่การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษามุ่งพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา แม้ว่าการวิจัยประยุกต์ทางการศึกษาหลายโครงการก็มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา เช่น การวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีสอนหรืออุปกรณ์การสอน ผู้วิจัยอาจจะพัฒนาสื่อ หรือผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา สำหรับการสอนแต่ละแบบแต่ละผลิตภัณฑ์เหล่านี้ใช้ได้สำหรับทดสอบสมมติฐานของการวิจัยแต่ละครั้งเท่านั้น ไม่ได้พัฒนาไปสู่การใช้สำหรับโรงเรียนทั่วไป

2. การนำไปใช้การวิจัยทางการศึกษามีช่องว่างระหว่างผลการวิจัยกับการนำไปใช้จริง กล่าวคือ ผลการวิจัยทางการศึกษาจำนวนมากที่มีอยู่ในในตู้ไม่ได้รับการพิจารณานำไปใช้ นักการศึกษาและนักวิจัยจึงหาทางลดช่องว่างดังกล่าวโดยวิธีที่เรียกว่า “การวิจัยและพัฒนา” อย่างไรก็ตามการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา มิใช่สิ่งที่ทดแทนการวิจัยทางการศึกษา แต่เป็นเทคนิควิธีที่จะเพิ่มศักยภาพของการวิจัยทางการศึกษา ให้มีผลต่อการจัดการทางการศึกษา คือ เป็นตัวเชื่อมเพื่อแปลงไปสู่ผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่ใช้ประโยชน์ได้จริงตามโรงเรียนทั่วไป ดังนั้นการใช้กลยุทธ์การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาการศึกษา จึงเป็นการใช้ผลจากการวิจัยทางการศึกษาให้เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น สามารถสรุปความสัมพันธ์และความแตกต่าง ดังภาพต่อไปนี้

องค์ประกอบของการวิจัยและพัฒนา

องค์ประกอบของการวิจัยและพัฒนา โดยทั่วไปมีอยู่ 4 องค์ประกอบ คือ

1. ผู้ต้องการใช้ผลการวิจัยและพัฒนา ได้แก่ ผู้ที่ต้องการวิทยาการใหม่จากการวิจัยและพัฒนาไปใช้งาน ซึ่งผู้ต้องการใช้ผลการวิจัยจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของการวิจัยแต่ละครั้ง
2. นักวิจัย ได้แก่ ผู้ทำการวิจัย มีหน้าที่วางแผนการวิจัยให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในการช่วยหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาแก่ผู้ที่นำไปใช้
3. สถาบันที่ให้การสนับสนุนในการวิจัย ได้แก่ หน่วยงานการ องค์การธุรกิจเอกชนต่าง ๆ
4. สิ่งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ได้แก่ ปัจจัยส่งเสริมต่างๆ เช่น ห้องสมุด และแหล่งสารนิเทศ สำหรับเตรียมข้อมูลในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยและพัฒนา

ขั้นตอนที่สำคัญของการวิจัยและพัฒนา มี 11 ขั้นตอน

1. การกำหนดผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่จะพัฒนา (Product selection) ขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุดคือ ต้องกำหนดให้ชัดว่าผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่ใช้วิจัยและพัฒนาคืออะไร โดยต้องกำหนดลักษณะทั่วไป รายละเอียดของการใช้ และวัตถุประสงค์ของการใช้ เกณฑ์ในการเลือกกำหนดผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่จะวิจัยและพัฒนา มี 4 ประการคือ

1.1 ตรงกับความต้องการอันจำเป็นหรือไม่

1.2 ความก้าวหน้าทางวิชาการมีเพียงพอในการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่กำหนดหรือไม่

1.3 บุคลากรที่มีอยู่มีทักษะความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการวิจัยและพัฒนาหรือไม่

1.4 ผลิตภัณฑ์นั้นจะพัฒนาขึ้นในเวลาอันสมควรได้หรือไม่

2. รวบรวมข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Research and information collecting) คือ การศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและงานวิจัย การสังเกตภาคสนาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่กำหนด ถ้ามีความจำเป็นผู้วิจัยและพัฒนาอาจต้องทำการศึกษานาเล็ก เพื่อหาคำตอบซึ่งงานวิจัยและทฤษฎีที่มีอยู่ไม่สามารถตอบคำถามได้ก่อนที่จะเริ่มทำการวิจัยต่อไป

3. การวางแผนการวิจัยและพัฒนา (Planning) ซึ่งประกอบด้วย

3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้ผลิตภัณฑ์

3.2 ประมาณการค่าใช้จ่าย กำลังคนและระยะเวลาที่ต้องใช้เพื่อการศึกษาความเป็นไปได้

3.3 พิจารณาผลสืบเนื่องจากผลิตภัณฑ์

4. พัฒนารูปแบบขั้นตอนของผลิตภัณฑ์ (Develop preliminary from of product) ขั้นนี้เป็นการออกแบบและจัดทำผลิตภัณฑ์การศึกษาตามที่วางไว้ เช่น ถ้าเป็นโครงการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นก็ต้องออกแบบหลักสูตร เตรียมวัสดุหลักสูตร คู่มือผู้ฝึกอบรม เอกสารในการฝึกอบรม และเครื่องมือในการประเมินผล

5. ทดลองหรือทดสอบประสิทธิภาพครั้งที่ 1 (Preliminary field testing) โดยการนำเอาผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและจัดเตรียมไว้ในข้อที่ 4 ไปทดลองเพื่อทดสอบคุณภาพขั้นต้นของผลิตภัณฑ์ในโรงเรียน จำนวน 1-3 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเล็ก 6-12 คน ประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบการสังเกต และการสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

6. ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 1 (Main product revision) นำข้อมูลและผลจากการทดลองในข้อ 5 มาพิจารณาปรับปรุง

7. ทดลองหรือทดสอบประสิทธิภาพครั้งที่ 2 (Main field testing) นำเอาผลิตภัณฑ์ที่ปรับปรุงไปทดลองเพื่อทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์ ในโรงเรียนจำนวน 5-15 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 30-100 คน ประเมินผลในเชิงปริมาณในลักษณะการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับการทดสอบหลังเรียน (Post-test) นำผลไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของการใช้ผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจจะมีกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง ถ้าจำเป็น

8. ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 2 (Operational product revision) นำข้อมูลและผลจากการทดลองใช้ในข้อ 7 มาพิจารณาปรับปรุง

9. ทดลองหรือทดสอบผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 3 (Operational field testing) ขั้นนี้นำผลิตภัณฑ์ที่ปรับปรุงไปทดลองเพื่อทดสอบคุณภาพการใช้งานของผลิตภัณฑ์โดยใช้ตามลำพังในโรงเรียน 10-13 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 40-200 คน ประเมินโดยใช้แบบสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

10. ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ครั้งที่ 3 (Final product revision) นำข้อมูลและผลการทดลองในข้อ 9 มาพิจารณาปรับปรุงเพื่อผลิตและเผยแพร่ต่อไป

11. เผยแพร่ (Dissemination and distribution) เสนอรายงานเกี่ยวกับผลการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ ส่งลงเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการและติดต่อกับหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อจัดทำผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาเผยแพร่ไปใช้ในโรงเรียนต่าง ๆ หรือติดต่อบริษัทเพื่อผลิตจำหน่ายต่อไป

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนของกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเรียนจากรายการวิดีโอทัศน์การสอนเรื่อง การผั่นกภาพและการใช้ภาพทางการศึกษาทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจริง

2. รายการวิดีโอทัศน์การสอน เรื่อง การผั่นกภาพและการใช้ภาพทางการศึกษามีประสิทธิภาพ (E1/E2) เป็น 91.06/93.00 แสดงว่ารายการวิดีโอทัศน์การสอนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดจริง (90/90)

อนัญญา ประสงค์พร (2540 : 48) ได้ทำการพัฒนารายการวิดีโอทัศน์การสอน เรื่อง พืชและการผสมพันธ์ของพืชดอก ผลการศึกษาพบว่า รายการวิดีโอทัศน์การสอน เรื่อง พืชและการผสมพันธ์ของพืชดอกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ดังนี้

1. รายการวิดีโอทัศน์การสอน เรื่อง พืช มีประสิทธิภาพ 95/93

2. รายการวิดีโอทัศน์การสอน เรื่อง การผสมพันธ์พืชดอก มีประสิทธิภาพ 92/91

ภูษิต อานมณี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนารายการวิดีโอทัศน์ เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยทดสอบและหาประสิทธิภาพของรายการวิดีโอทัศน์ด้วยเกณฑ์ที่กำหนด คือ 90/90 และการหาผลการเรียนรู้ โดยการเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. รายการวิดีโอทัศน์มีประสิทธิภาพเป็น 95.85/91.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การวิจัยและพัฒนารายการวิดีโอทัศน์เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพทางการสอนเป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการพัฒนารูปแบบของรายการวิดีโอทัศน์เพื่อการศึกษา โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านเทคนิคและด้านเนื้อหา เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการวีดิทัศน์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวีดิทัศน์

วีดิทัศน์ เป็น สื่อที่มีคุณค่า และประโยชน์ในด้านการศึกษา การเรียน การสอน อีกทั้งทางด้านการฝึกอบรม เพราะสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่มาพร้อมกับภาพและเสียง ตัวอักษรประกอบกับสีสรร รูปแบบเทคนิคการถ่ายทำ ที่ดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจได้ดี ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในบทเรียนได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งทำให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของรายการวีดิทัศน์

วีดิทัศน์ เป็น สื่อการสอนที่มีคุณค่าและมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษา เป็นที่นิยมใช้เพื่อการศึกษากันอย่างแพร่หลาย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

คำว่า “วีดิทัศน์” เป็นคำที่ราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 3) บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ในเชิงวิชาการ มาจากคำว่า Video ซึ่งมีความหมายว่า เครื่องที่แสดงภาพเพื่อความเพลิดเพลิน

วีดิทัศน์ หมายถึง ภาพที่มองเห็นในระบบโทรทัศน์ (กรมวิชาการ. 2533 : 158)

วีดิทัศน์ หมายถึง การส่งและรับภาพและเสียงโดยเครื่องส่งและเครื่องรับอิเล็กทรอนิกส์ ออกอากาศด้วยกระแสน์วิทยุ ที่ใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าจากเครื่องส่งไปยังเครื่องรับที่อยู่ห่างไกล (สุโขทัยธรรมาธิราช. 2528 : 9)

วีดิทัศน์ หมายถึง การส่งภาพและเสียงจากสถานีส่งไปยังผู้รับซึ่งเป็นมวลชนในที่ต่างๆ ที่สามารถรับสัญญาณโทรทัศน์ได้ให้ชมได้พร้อมๆ กัน (กิดานันท์ มลิทอง. 2535 : 141)

วีดิทัศน์ หมายถึง กระบวนการนำเสนอภาพและเสียง ในรูปแบบบันทึกและการทำซ้ำ โดยใช้แถบวีดิทัศน์ (Hanson. 1987 : 12)

วีดิทัศน์ หมายถึง การจัดเก็บภาพและการแสดงภาพบนจอโทรทัศน์ (Heinich , Molenda ; & Russell. 1993 : 450)

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า รายการวีดิทัศน์ หมายถึง รายการที่บันทึกลงบนแถบบันทึกภาพที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษา ผลิตรูปแบบรายการโดยการนำภาพเคลื่อนไหวและเสียงที่น่าสนใจ มาถ่ายทอดเนื้อหาของบทเรียน เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

คุณค่าของรายการวีดิทัศน์

รายการวีดิทัศน์เป็นสื่อที่มีประโยชน์และคุณค่าต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านสรุปไว้ดังนี้

เกศินี โชติกเสถียร (2523 : 181) กล่าวว่า การนำเทปโทรทัศน์มาใช้อย่างก่อให้เกิดประโยชน์ในวงการศึกษาดังนี้

1. สามารถที่จะนำการสอนของครูซึ่งอาจเป็นการสอนหรือการสาธิตกลับมาฉายซ้ำให้นักเรียนดูได้หลายครั้ง

2. สามารถบันทึกการการสอนเพื่อนำกลับมาใช้กับชั้นเรียนหลายชั้น โดยไม่ต้องเตรียมการสอนใหม่ ทำให้ทันแรงผู้สอน

3. การบันทึกการสอนไว้ในเทปบันทึกภาพสามารถที่จะเผยแพร่ หรือแลกเปลี่ยนรายการระหว่างสถาบันการศึกษาได้ทั้งในและนอกประเทศ

4. การบันทึกภาพการสอนของครูในชั้นเรียนหรือกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน แล้วนำมาเปิดทบทวนเพื่อวิเคราะห์และประเมินผล จะได้ปรับปรุงหรือเปรียบเทียบ อันจะนำมาซึ่งการสอนที่ดีขึ้น คณะนิสิตปริญญาโทมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (2525 : 25) ได้แสดงความคิดเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ของวีดิทัศน์ ดังนี้

1. ใช้เทปโทรทัศน์บันทึกการที่ครูต้องสอนเรื่องเดียวกันหลายรอบ ในกรณีที่มีผู้เรียนมาก การสอนแบ่งเป็นรอบๆ โดยนำเทปโทรทัศน์บันทึกการการสอนของครูมาเปิดสอนนักเรียนในแต่ละรอบแทนที่ครูจะต้องสอนเองในรอบในเรื่องเดียวกัน ซึ่งครูอาจจะสอนได้ไม่ดีทุกรอบ

2. บันทึกสิ่งที่ศึกษาเอาไว้ใช้พิจารณา หรือให้รู้ผลว่าเป็นอย่างไร เช่น บันทึกการสอนเอาไว้เพื่อนำเอามาให้ผู้สอนและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรได้ทบทวน และพิจารณาปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น

3. บันทึกการใหม่ ๆ เป็นเรื่อง ๆ นำไปเสริมรายการที่จะสอน และยังบันทึกรายการของโทรทัศน์โดยตรงเพื่อนำเอาไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนต่อไป

4. บันทึกการจากภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ม้วนเดียวสามารถบรรจุภาพยนตร์ได้ 4-5 เรื่องนำไปใช้สะดวก กะทัดรัด

5. แนวโน้มของราคาเทปโทรทัศน์ในอนาคตจะลดลง

6. เทปโทรทัศน์ราคาถูกกว่าฟิล์มภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ที่บันทึกใช้แล้วสามารถลบทิ้งแล้วบันทึกใหม่ได้หลายครั้ง เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดทำ

7. เทปโทรทัศน์สามารถตัดต่อส่วนที่ถ่ายทำไม่ดีออกไปได้ ซึ่งทำให้การดำเนินเรื่องราวสั้นกว่าออกรายการสด

8. บันทึกแล้วสามารถชมได้ทันที ไม่ต้องผ่านกระบวนการล้างฟิล์มเหมือนฟิล์มภาพยนตร์ ในเวลาใช้จะเงียบไม่มีเสียงรบกวนสมาธิผู้ชม เพราะเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์เงียบกว่าเครื่องฉายภาพยนตร์

9. มีขนาดเล็กสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายและคาดว่า ในอนาคตจะมีขนาดเล็กลงไปเรื่อย ๆ

10. สามารถใช้กับกลุ่มผู้ชมต่างๆ กัน ผู้ชมกลุ่มใหญ่ใช้ในลักษณะของการผลิตเทปโทรทัศน์แล้วส่งให้สถานีโทรทัศน์เป็นผู้ส่งกระจายสาร ผู้ชมเฉพาะบุคคลใช้ลักษณะการผลิตรายการศึกษา รายการบุคคล ให้แต่ละคนได้ศึกษา ซึ่งอาจใช้ควบคู่กับคอมพิวเตอร์ได้

สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต (2528) ได้กล่าวถึงคุณค่าของรายการวิทยทัศน์ไว้ดังนี้

1. ช่วยยกระดับพื้นฐานการศึกษาแก่มวลชน
2. ช่วยแพร่กระจายความรู้ไปสู่มวลชน
3. ทำให้มวลชนมีความรู้ทันสมัย ทันวิทยาการ
4. ช่วยให้ครูสามารถติดต่อกับนักเรียนได้
5. ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ
6. ผู้ปกครองสามารถติดตามและช่วยเหลือดูแลการศึกษาของนักเรียนได้ใกล้ชิด

จากข้อมูลดังกล่าวมา ทำให้ทราบถึงคุณค่าและบทบาทสำคัญของรายการวิทยทัศน์ต่อการพัฒนาการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพไม่ด้อยกว่าสื่อการสอนชนิดอื่นๆ ซึ่งวิทยทัศน์เป็นสื่อที่มีการพัฒนารูปแบบในการนำเสนอความรู้ที่น่าสนใจได้หลากหลายวิธี จึงทำให้รายการวิทยทัศน์เป็นสื่อการสอนที่สามารถ เพิ่มประสิทธิภาพในการสอนได้เป็นอย่างดี

ประเภทของรายการวิทยทัศน์เพื่อการศึกษา

รายการวิทยทัศน์เป็นรูปแบบการนำเสนอสารของผู้ผลิตที่ต้องการให้ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย สามารถจัดประเภทออกเป็นลักษณะ ดังนี้

ธัญวดี มงคลพันธุ์ (2544 : 10) ได้กล่าวถึงประเภทของรายการวิทยทัศน์ไว้ดังนี้

1. รายการเพื่อการศึกษาแก่ประชาชนทั่วไป (Informal Education) เป็นการให้ความรู้ทั่วไปแก่ประชาชน โดยอาจจัดเนื้อหาที่เป็นความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรง หรืออาจแฝงอยู่ในรูปแบบของการบันเทิงที่ให้อรรถรส คติเตือนใจหรือสอดแทรกอยู่ในรายการต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลข้อคิด หรือแนวทางปฏิบัติในด้านต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการทำมาหากินหรือดำเนินชีวิตประจำวัน

2. รายการเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) คือการใช้วิทยทัศน์เสมือนเป็นอุปกรณ์ศึกษาอย่างหนึ่งในโรงเรียน โดยจัดให้มีเนื้อหาสอดแทรกกับหลักสูตร ประมวลการสอนและวิธีสอน อาจนับได้ว่าเป็นการบริการการศึกษา ซึ่งครูนักเรียนใช้เพื่อเป็นการเกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

3. รายการเพื่อศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) คือการจัดรายการเพื่อกลุ่มผู้รับสารที่อยู่นอกระบบโรงเรียน และการศึกษาแบบกลุ่มสนใจเฉพาะเรื่องซึ่งอาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ การพัฒนาวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม

เกศินี โชติกเสถียร (2528 : 131) กล่าวถึงรูปแบบรายการที่ผลิตขึ้นเพื่อการศึกษา อาจจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. รูปแบบรายการผลิตขึ้นเพื่อสอน (Teaching Format) เป็นกลุ่มรายการที่ใช้เพื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตร รูปแบบรายการมีบทบาทในเชิงสอนมากกว่าจูงใจ การผลิตรายการจะง่ายกว่าแบบอื่นๆ

2. รูปแบบรายการเพื่อการเรียน (Learning Format) เป็นกลุ่มรายการที่มุ่งใช้เพื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรแบบกลุ่มแรกก็ได้ หรืออาจจะใช้เพื่อการศึกษาทั่วไปก็ได้ แต่เป็นรายการที่จะต้องสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ชมมากขึ้น ต้องให้ผู้ชมสนใจอยากติดตาม โดยผู้ชมไม่มีความรู้ที่รายการที่ผลิตมุ่งมาสอนตน แต่กลับรู้สึกว่าเป็นรายการที่ดีมีประโยชน์น่าเรียน น่ารู้ และเต็มใจชมโดยตลอด ซึ่งการผลิตรายการในรูปแบบนี้ต้องการความประณีต และเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพสูง

3. รูปแบบรายการเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร (Information Format) เป็นกลุ่มรายการที่มุ่งใช้เป็นสื่อเสนอเทศแก่ประชาชนทั่วไป

วสันต์ อดิศักดิ์ (2533 : 14) ได้จำแนกรายการวิทยุทัศน์เพื่อการศึกษาออกเป็น 2 ประเภทตามลักษณะของรายการ ดังนี้

1. รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (Education Television : ETV) รายการประเภทนี้มุ่งส่งเสริมการให้ความรู้ทั่วไปในด้านต่างๆ แก่ผู้ชม เช่น สารคดี ดนตรี วรรณกรรม ภาษาวิทยาศาสตร์ เกษตรกรรม เป็นต้น

2. รายการโทรทัศน์เพื่อการสอน (Instruction Television : ITV) รายการประเภทนี้เน้นในเรื่องการเรียนการสอนแก่กลุ่มผู้ชมบางกลุ่มโดยตรง ใช้ได้ทั้งการสอนเนื้อหาทั้งหมดเป็นหลัก และการสอนเสริม มักจะเป็นรายการที่ครอบคลุมกระบวนการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ ตั้งแต่วางวัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และการวัดผล ใช้ได้ทั้งภายในสถานศึกษาโดยตรง หรือการศึกษาระบบเปิดเช่นรายการโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมศาสตร์

ฉะนั้น การจัดประเภทของรายการวิทยุทัศน์เพื่อการศึกษาให้เหมาะสม ต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วสันต์ อดิศักดิ์ (2533 : 14) ได้กล่าวถึงจุดเด่นของวิทยุทัศน์ที่มีคุณค่าในด้านการเรียนการสอน และการฝึกอบรม ดังนี้คือ

1. สามารถเป็นสื่อกลาง ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในห้องบรรยายขนาดใหญ่ได้อย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนเห็นเหตุการณ์ได้อย่างชัดเจน เช่น การทดลอง การสาธิต นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนเรียนได้เป็นจำนวนมาก โดยการเพิ่มเครื่องรับโทรทัศน์ให้มากขึ้น

2. สามารถนำเอาสื่อการเรียนการสอนชนิดอื่นๆ มาใช้ได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นแผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ ภาพถ่าย สไลด์ ภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ ตลอดจนพวงวีสดสามมิติอื่นๆ

3. สามารถนำสิ่งที่อยู่ไกลตัวผู้เรียนมาสู่ผู้เรียนได้ อาจใช้สื่อที่กล่าวในข้อ 2 เข้าช่วย เช่น พูดถึงภูเขา น้ำแข็ง ก็สามารถนำภาพยนตร์เกี่ยวกับสิ่งนั้นเข้ามาประกอบให้ผู้เรียนเห็นภาพได้อย่างชัดเจน

4. ขจัดอุปสรรคด้านเวลาและระยะทางออกไป ไม่ว่าด้านระบบออกอากาศ ระบบส่งตามสายเคเบิล หรือการบันทึกลงเทปโทรทัศน์ ทำให้ผู้รับในสถานที่ต่างๆ รับได้ง่ายขึ้น

5. เป็นสื่อที่เข้าสู่มวลชนได้จำนวนมาก จึงทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายลงมาก เมื่อเฉลี่ยต่อหัวของผู้รับ

6. เทคนิคทางภาพพิเศษ จะช่วยให้การผลิตรายการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
7. การบันทึกภาพที่สามารถนำมาดูย้อนกลับได้ทันที ทำให้เหมาะแก่การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในการฝึกอบรมต่างๆ ได้ดี เช่น การฝึกพูด การฝึกสอนหน้าชั้นเรียน ฯลฯ
8. การมีอิทธิพลทางจิตใจต่อผู้ชม ทำให้เหมาะแก่การใช้เป็นเครื่องมือสร้างค่านิยมต่างๆ แก่ผู้ชม
9. การใช้ผสมผสานกับสื่อชนิดอื่นได้ ย่อมสร้างคุณค่าการเรียนรู้อย่างสูง อาทิ การเชื่อมต่อระบบคอมพิวเตอร์กับเครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์หรือเครื่องเล่นแผ่นบันทึกภาพ จะทำให้ปฏิสัมพันธ์ด้านการเรียนการสอนระหว่างผู้เรียนกับสื่อที่มีประสิทธิภาพ

รูปแบบของรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

รูปแบบ (Format) หมายถึง วิธีการและลีลาการเสนอเนื้อหาสาระและสิ่งที่อยู่ในรายการโทรทัศน์ จำแนกรูปแบบได้หลายวิธีตามประเภทของรายการโทรทัศน์ โดยเลือกเสนอรูปแบบที่ใช้กันมาก 12 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบพูดคนเดียว (Monologue) เป็นรายการที่ผู้ปรากฏตัวพูดคุยกับผู้ชมเพียงหนึ่งคน ส่วนมากจะมีภาพประกอบเพื่อมิให้เห็นหน้าผู้พูดอยู่ตลอดเวลา
2. รูปแบบสนทนา (Dialogue) เป็นรายการที่มีคนมาพูดคุยกันสองคน ทั้งสองคนมีผู้ถามและคู่สนทนาแสดงความคิดเห็น ที่นำเสนอทั้งคู่มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนาจะมีคน 2-3 คนก็ได้
3. รูปแบบอภิปราย (Discussion) เป็นรายการที่ผู้ดำเนินการอภิปรายหนึ่งคนป้อนประเด็นคำถามให้ผู้ร่วมอภิปรายตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่ไม่ควรเกิน 4 คน ผู้อภิปรายแต่ละคนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อประเด็นต่าง ๆ
4. รูปแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นรายการที่มีผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ คือวิทยากรมาสนทนากัน โดยผู้ดำเนินการสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าให้ฟัง
5. รูปแบบเกมส์หรือตอบปัญหา (Quiz Programme) เป็นรายการที่จัดให้มีการแข่งขันระหว่างคนหรือกลุ่มของผู้ที่มาร่วมรายการด้วยการเล่นเกมหรือตอบปัญหา
6. รูปแบบสารคดี (Documentary Programme) เป็นรายการที่เสนอเนื้อหาด้วยภาพและเสียงบรรยายตลอดรายการ โดยไม่มีพิธีการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท
 - 6.1 สารคดีเต็มรูปแบบ เป็นการดำเนินเรื่องด้วยภาพและเนื้อหาตลอดรายการ
 - 6.2 กึ่งสารคดีกึ่งพูดคนเดียว (Semi Documentary) เป็นรายการที่มีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่เดินเรื่องพูดคุยตลอดกับผู้ชมและให้เสียงบรรยายตลอดรายการ นอกนั้นเป็นภาพแสดงเรื่องราวหรือกระบวนการตามธรรมชาติ

7. รูปแบบละคร (Drama) เป็นรายการที่เสนอเรื่องราวด้วยการจำลองสถานการณ์ เป็นละครที่มีการกำหนดผู้แสดง จัดสร้างแสง การแต่งตัว และแต่งหน้าให้สมจริงสมจัง และใช้เทคนิคการละครเพื่อเสนอเรื่องราวให้เหมือนจริงมากที่สุด ซึ่งในด้านการศึกษาละครโทรทัศน์ อาจจำลองสถานการณ์ชีวิตของคนในสังคม เพื่อสนองความรู้ในเชิงจิตวิทยา สังคมวิทยา การเมือง และการปกครอง

8. รูปแบบสารละคร (Docu-Drama) เป็นรายการที่ผสมผสานรูปแบบสารคดีเข้ากับ รูปแบบละคร หรือการนำละครมาประกอบรายการที่เสนอเนื้อหาบางส่วน มิใช่เสนอเป็นละครทั้ง รายการ เพื่อให้การศึกษาความรู้และความคิด

9. รูปแบบสาธิตและการทดลอง (Demonstration) เป็นรายการที่เสนอวิธีการทำอะไรสัก อย่างเพื่อให้ผู้ชมได้แนวทางไปใช้ทำจริง

10. รูปแบบเพลงและดนตรี (Song and Music) มี 3 ลักษณะ

10.1 มีดนตรี นักร้องมาแสดงสด

10.2 ให้นำนักร้องมาร้องควบคู่ไปกับเสียงดนตรีที่บันทึกมาแล้ว

10.3 ให้นำนักร้องและนักดนตรีมาแสดง แต่ใช้เสียงที่บันทึกมาแล้ว

11. รูปแบบการถ่ายทอดสด (Live Programme) เป็นรายการที่ถ่ายทอดเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น

12. รูปแบบนิตยสาร (Magazine Programme) เป็นรายการที่เสนอรายการหลายประเด็น หลายรส และรายรูปแบบในรายการเดียวกัน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์; และคณะ. 2523 : 731-736)

จะเห็นได้ว่าจากประเภทและรูปแบบของรายการวิทยุทัศน์เพื่อการศึกษา ได้เข้ามามีบทบาท อย่างมากในปัจจุบัน เพื่อเป็นสื่อการสอนที่มีทั้งภาพและเสียงที่สมบูรณ์ โดยสรุปแล้วผู้ผลิตรายการ โทรทัศน์เพื่อการศึกษาจำเป็นต้องรู้หลักการในการผลิตอย่างแท้จริง รวมถึงสามารถวางแผนและ ผลิตรายการได้ตรงกับจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กลุ่มเป้าหมาย นั่นคือ ผู้เรียนแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น แสดงว่าเป็นรายการวิทยุทัศน์เพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพ

การผลิตรายการวิทยุทัศน์การสอน

ขบวนการผลิตรายการวิทยุทัศน์การสอนให้มีคุณภาพ จะต้องมีส่วนตอนในการผลิต ดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนให้ชัด
2. กำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมและตอบสนองจุดมุ่งหมาย
3. วิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับวัย ความสามารถ ความรู้พิเศษ ความสนใจพื้นฐานทาง วัฒนธรรมและอื่นๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการผลิตบทเรียนที่เหมาะสม

4. การเลือกครูต้องเลือกอย่างพิถีพิถัน โดยปกติคนเรามักจะเลือกครูที่สอนเก่ง แต่ต้อง ระวังเพราะครูที่สอนแบบปกติเก่ง แต่อาจสอนแบบใช้วิทยุทัศน์ได้ไม่ดีเท่าการสอนหน้าห้อง นอกจากนั้นบุคลิก ลักษณะของครูต้องเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาที่สอนด้วย การคัดเลือกครูที่ จะสอนบทเรียนทางเทปวิทยุทัศน์จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

ขั้นตอนและการผลิตรายการเทปวีดิทัศน์

เพื่อให้การดำเนินงานในการผลิตรายการเทปวีดิทัศน์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีปัญหาน้อย จะต้องดำเนินงานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. การวางแผน กำหนดจุดประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของผู้ชม
2. รวบรวมข้อมูล จะต้องรวบรวมเอกสารข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวาง และเจาะลึกซึ่งมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
3. คัดเลือกเอกสาร ในระดับนี้การผลิตรายการจะต้องเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องและตรงจุดประสงค์ที่ทำ
4. การเขียนบท เตรียมเนื้อเรื่องที่จะนำไปเขียนบทถ่ายทำเทปวีดิทัศน์แต่เนิ่น ๆ
5. เตรียมการบันทึกเทปวีดิทัศน์ จัดทำตารางมอบหมายเจ้าหน้าที่ทำงานและห้องถ่ายทำโทรทัศน์
6. งานด้านศิลปกรรม เตรียมการเขียนไตเติ้ลชื่อเรื่อง การจัดฉาก
7. การถ่ายทำเทปวีดิทัศน์ เตรียมการเกี่ยวกับกล้องถ่ายทำโทรทัศน์ อุปกรณ์ แสงสว่าง เครื่องบันทึกเทปวีดิทัศน์และเสียง
8. การตัดต่อลำดับภาพ เตรียมอุปกรณ์เครื่องตัดต่อภาพ
9. การบันทึกเสียง ดำเนินการบันทึกเสียงคำบรรยาย ดนตรีประกอบ และเสียงอื่น ๆ
10. ตรวจสอบรายการ เตรียมการอุปกรณ์เครื่องบันทึกเทปวีดิทัศน์ เครื่องรับโทรทัศน์เพื่อเปิดดูรายการที่ถ่ายทำและตัดต่อเสร็จแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง
11. เสนอรายการ นำเทปวีดิทัศน์ที่เสร็จสมบูรณ์แล้วมาเปิดให้ผู้ชมดู
12. ประเมินผล ทำแบบสอบถามให้ผู้ชมประเมินผลและวิจารณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุทธรา แก้วมณี (2536 : 56) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพเทปวีดิทัศน์การสอนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง รำวงมาตรฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง “รำวงมาตรฐาน” ของนักเรียนที่สอนโดยใช้เทปวีดิทัศน์กับการสอนแบบปกติแตกต่างกัน (ที่ระดับ .01)
2. ความสนใจในการเรียนวิชานาฏศิลป์ เรื่อง “รำวงมาตรฐาน” ของนักเรียนที่สอนโดยใช้เทปวีดิทัศน์กับการสอนแบบปกติแตกต่างกัน (ที่ระดับ .01)

ชัยพร พุ่มทองดี (2534 : 51) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้เทปโทรทัศน์สร้างสถานการณ์กับการสอนตามคู่มือครู โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

5 ให้กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้เทปโทรทัศน์สร้างสถานการณ์ ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนตามคู่มือครู ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พงศ์พันธ์ อันตะริกานนท์ (2539 : 69) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้บทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเอง สำหรับฝึกอบบรมบุคลากรทางสาธารณสุขในการใช้บทเรียนวีดิทัศน์ ผลการทดลองพบว่า การเรียนโดยใช้บทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเองส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น

อัมพร น้อยสุวรรณ (2540 : 48) ได้ศึกษาผลการใช้วีดิทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า รายการวีดิทัศน์แบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 และผลการเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนที่เรียนจากรายการวีดิทัศน์แบบโปรแกรมสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุทิศ ลิ้มสุวรรณ (2540 : 53-54) ได้ทำการพัฒนารายการวีดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเองแบบอนุমান ในการเรียนกลุ่มวิชาทักษะคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า รายการวีดิทัศน์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.428/85.222 และเมื่อนำมาใช้ทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ การคูณ การหาร สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนตามรายการปกติที่มีครูเป็นผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมเกียรติ วรรณเฉลิม (2542 : 40) ได้ศึกษาผลการใช้รายการวีดิทัศน์เพื่อฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลจากการศึกษาพบว่า รายการวีดิทัศน์เพื่อฝึกทักษะนาฏศิลป์โขนเบื้องต้น มีประสิทธิภาพ 91/96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 90/90 และนักเรียนที่เรียนจากรายการวีดิทัศน์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บังอร สุวรรณศรี (2542 : 51) ได้ศึกษาการสร้างเทปวีดิทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่อง การฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชาสมาสัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนเทปวีดิทัศน์ จากกลุ่มทดลอง พบว่า ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนเทปวีดิทัศน์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกบทเรียน คือ บทเรียนที่ 1 เรื่อง ลักษณะของฆ้องวงใหญ่ เพลงแขกบรเทศ 2 ชั้น มีประสิทธิภาพ 87.5/93.5 สรุปได้ว่านักเรียนที่เรียนด้วยเทปวีดิทัศน์ได้ผลการประเมินตามเกณฑ์ 80/80

งานวิจัยในต่างประเทศ

เลมเลอร์ (Lamler. 1959 : 10-11) ได้รวบรวมผลการวิจัยการสอนโดยใช้โทรทัศน์ของคุมะตะ (Kumata) สรุปว่า

1. นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์เรียนได้ดีพอๆ กับนักเรียนในชั้นเรียนปกติ
2. บางกรณี กลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์ได้ผลดีกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติ
3. เกี่ยวกับความจำ ปรากฏว่ากลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์จำได้ดีพอๆ กับกลุ่มที่เรียนตามปกติ
4. การสอนโดยโทรทัศน์ได้ผลดีกว่าการสอนตามปกติ ถ้าเนื้อหาวิชาจัดเป็นกลุ่มย่อยๆ
5. การสอนโดยโทรทัศน์ได้ผลดีพอๆ กับการสอนแบบปาฐกถา หรือแบบตัวต่อตัว
6. การเรียนจากภาพยนตร์ที่ถ่ายจากรายการโทรทัศน์โดยตรงได้ดีพอๆ กันกับการเรียนจากรายการโทรทัศน์

7. การสอนทางโทรทัศน์มีประโยชน์ต่อผลการเรียนเกี่ยวกับทักษะมากกว่าวิธีอื่น ๆ
8. การฝึกครูที่สอนทางโทรทัศน์ที่ดีสามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น

โคนิค และฮิล (Koenig ; & Hill. 1967 : 12) ได้สรุปผลการวิจัยเปรียบเทียบผลการเรียนการสอน โดยใช้เทปโทรทัศน์จากการเรียนการสอนจากครูในห้องเรียนว่า การวิจัยส่วนมากพบว่า การเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์มีผลดีกว่าการเรียนการสอนโดยใช้ครูในห้องเรียน และได้แสดงความเห็นไว้ตอนท้ายว่า อาจเป็นเพราะการสอนโดยใช้โทรทัศน์มีการเตรียมตัวที่ดีกว่า

เบอร์ก (Burke. 1971 : 11) ได้ทำการทดลองและสังเกตการณ์การเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์พบว่า คุณภาพการเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์ดีกว่าการเรียนการสอนโดยใช้ครูในห้องเรียน เพราะมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพดีกว่าครูในห้องเรียน

ฮิลเลียร์ด (Hilliard. 1978 : 4-6) ชื่อเรื่องการแพร่ภาพออกอากาศทางโทรทัศน์ : โทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอน (Television Broadcasting : AV Instructional) พบว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลสำคัญเป็นอย่างมาก เป็นการให้การศึกษาแก่สังคม เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ ช่วยให้การขยายตัวทางวัฒนธรรม และเป็นโรงเรียนที่ไม่มีขีดจำกัด เป็นอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน รวมทั้งยังมีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์ก่อให้เกิดการขยายตัวทางด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม โทรทัศน์

กุสตาฟส์สัน (Gustavsson. 1982 : 59-62) ได้ทดลองใช้โทรทัศน์สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาในประเทศสวีเดน ผลการทดลองปรากฏดังนี้

1. โทรทัศน์เป็นมิติใหม่ที่จะเป็นสื่อได้อย่างดีในการให้ความรู้
2. นักเรียนสนใจและประหยัดเวลาในการสอน เพิ่มเปอร์เซ็นต์ในการรับรู้แก่นักเรียนถึง 25-30 เปอร์เซ็นต์
3. สามารถแสดงในเทคนิคต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน
4. ประสิทธิภาพการสอนของครูเพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์ จะเห็นได้ว่า วิดิทัศน์เป็นสื่อที่ให้ประโยชน์ สามารถนำเสนอเนื้อหาสาระ ความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ อีกทั้งยังสอดแทรกความคิดให้กับผู้ชม ส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น เหมาะสำหรับการเป็นอุปกรณ์ทางการเรียนการสอน และช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเราไว้หลาย ๆ รูปแบบ ดังนี้

ประยูร ดาศรี (2522 : 100-110 อ้างอิงจาก พิไลพร สวयरูป 2543 : 49) ได้ศึกษา เรื่องปัญหาการเรียนการสอนและการใช้อุปกรณ์ วิชาภูมิศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบได้แก่การขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบ และขาดแคลนอุปกรณ์การสอน ส่วนอุปกรณ์ที่ครูผู้สอนชอบใช้ประกอบการเรียนการสอนมากที่สุดคือ แผนที่

จันทิมา ประเสริฐสม (พิไลพร สวयरูป. 2543 : 49 ; อ้างอิงจาก จันทิมา ประเสริฐสม. 2527 : 58) ได้ศึกษาปัญหาการสอนทักษะแผนที่ ของครูสังคมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จากผลการทดลองพบว่า ปัญหาการสอนทักษะแผนที่ของครูสังคมศึกษา 4 ด้าน มีดังนี้คือ ทักษะการอ่านมีปัญหามากที่สุด ส่วนทักษะการตีความ การเขียนการใช้แผนที่ ครูสังคมมีความคิดเห็นว่ามีปัญหา มาก

ปริตร แก้วสว่าง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ไปสู่ระบบมัลติมีเดียบนซีดี-รอม กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเรื่องน้ำ โดยดำเนินการ 10 ขั้นตอน ได้แก่ 1.กำหนดผลผลิตที่จะทำการพัฒนา 2.รวบรวมข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3.วางแผนการวิจัยและพัฒนา 4.พัฒนารูปแบบขั้นตอนของผลผลิต 5.ทดสอบผลผลิต ครั้งที่ 1 6. ปรับปรุงรูปแบบ ครั้งที่ 1 7.ทดสอบผลผลิต ครั้งที่ 2 8.ปรับปรุงรูปแบบ ครั้งที่ 2 9.ทดสอบผลผลิต ครั้งที่ 3 10.ปรับปรุงรูปแบบ ครั้งที่ 3 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมระบบมัลติมีเดียบนซีดี-รอม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เรียนจากหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมระบบมัลติมีเดียบนซีดี-รอม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 96.53 และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิตติกร ทองสุข (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการสร้างชุดการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ศิลปวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 83 คนโดยได้ทดลองหาประสิทธิภาพชุดการสอนกับนักเรียน 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 จำนวน 3 คน, กลุ่มที่ 2 จำนวน 10 คน, กลุ่มที่ 3 จำนวน 30 คน, กลุ่มที่ 4 จำนวน 40 คน ใช้การศึกษาผลความก้าวหน้าในการเรียนจากชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผลของการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอน โดยเฉลี่ยรวมมีประสิทธิภาพ 92.50/91.10 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนจากชุดการสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิไล กัลยาณวัจน์ (2541 : 191) ได้ทำการสร้างและศึกษาผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย เรื่อง เมืองไทยของเราเกี่ยวกับการสอนปกติ โดยใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองการเรียนกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม เรียนด้วยวิธีการสอนปกติ จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดียที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน กลุ่มทดลองมีคะแนนการทดสอบหลังเรียน และผลการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน และสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่าการสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ซึ่งเป็นนามธรรมให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย ผู้สอนจะต้องใช้กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อเป็นสิ่งเร้า ให้นักเรียนเกิดความพร้อมในการเรียน และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เจตคติ ความสนใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดสาระการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

4.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ระบุว่า ในการจัดการศึกษาของรัฐต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาในขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี มุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม สามารถพึ่งตนเอง และร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในการที่จะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะ หรือค่านิยมจริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงการศึกษาธิการ. 2544 : 25-26)

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

นอกจากนั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังได้กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 :25)

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

4.2 หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดหลักการของหลักสูตรไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 22)

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

4.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 23-24)

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการการสื่อสาร และใช้เทคโนโลยีปรับวิถีชีวิต วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งดีงามให้สังคม

4.4 หลักสูตรการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียนตลอด 12 ปี การศึกษาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยนำวิทยาการจากแขนงต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญา และศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงเป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ในด้านต่าง ๆ คือ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 3)

1. ด้านความรู้ จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญของวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น
2. ด้านทักษะกระบวนการ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะ และกระบวนการต่าง ๆ เช่น ทักษะทางวิชาการ และทักษะทางสังคม เป็นต้น
3. ด้านเจตคติและค่านิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะช่วยพัฒนาเจตคติ และค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตย และความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา

4.5 วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กำเนตวิสัยทัศน์ของกลุ่มดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 7)

1. เป็นศาสตร์บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้มีการศึกษา พร้อมที่จะเป็นผู้นำ ผู้มีส่วนร่วม และเป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบโดย
 - นำความรู้จากอดีตมาสร้างความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ เพื่อการตัดสินใจในการเป็นพลเมืองดี

- นำความรู้เรื่องการเมือง การปกครองมาตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติ
- นำความรู้เรื่องการผลิต การแจกจ่าย การบริโภคสินค้า และการบริการมาตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อการดำรงชีวิต เพื่อการประกอบอาชีพ และการอยู่ในสังคม
- นำความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของจริยธรรม ศาสนา มาตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติตน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
- นำวิธีทางสังคมศาสตร์มาค้นหาคำตอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคม และกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติที่สร้างสรรค์ต่อส่วนรวม

ดังนั้นตลอดระยะเวลาของการศึกษาขั้นพื้นฐานควรแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ใช้ความรู้ที่มีความหมายเพื่อการตัดสินใจ การสำรวจตรวจสอบ การสืบค้น การสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ แนะนำทางตนเองและผู้อื่น เชื่อมโยงความรู้ที่เรียนสู่โลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตได้

4.6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยแบ่งแยกตามระดับชั้นต่าง ๆ มีดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 13-14)

ช่วงชั้นที่ 1 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

1. ได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
2. ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกการตัดสินใจ
3. ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียนและชุมชน ในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิตผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและหลักเศรษฐกิจพอเพียง
4. ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจความรู้ในขั้นต่อไป

ช่วงชั้นที่ 2 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

1. ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคมศึกษาประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมือง การปกครอง และสภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นประเทศ

2. ได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมในศาสนพิธีและพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น

3. ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาคและประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

4. ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัด และภาคต่างๆ ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

5. ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจในภูมิภาคของโลกตะวันออกและตะวันตก เกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ช่วงชั้นที่ 3 (จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)

1. ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ได้รับการพัฒนาแนวคิดและขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ได้แก่ เอเชีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ฯลฯ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์

4. ได้รับการพัฒนาแนวคิด และความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 (จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

1. ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมที่พึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในขั้นสูงตามความประสงค์ได้

3. ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. ได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม

5. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

4.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวทางหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 นั้น ต้องมีรูปแบบ วิธีการและกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งนี้ผู้สอนสามารถใช้ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ เช่น รูปแบบ/วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตน นอกจากนี้แล้วผู้สอนต้องสามารถนำกระบวนการวิจัยมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับสาระที่กำหนดในมาตรา 24(5) และมาตรา 30 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

ดังนั้น การวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นั้นสามารถจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม การใช้สื่อ ตลอดจนการวัดและประเมินผล มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู

2. การนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อการฝึกให้ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการวิจัยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถนำกระบวนการวิจัยไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน

3. การวิจัยในชั้นเรียนหรือการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่เป็นรูปแบบที่ครูสามารถนำกระบวนการวิจัยมาใช้เพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู ด้วยการนำผลที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนมาเปรียบเทียบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในรายปี/รายภาค ถ้าผลที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังครูสามารถนำประเด็นนั้นๆ มาทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาหรือแก้ปัญหา

เป็นขั้นที่ผู้สอนนำผลที่ได้จากการบันทึกหลังการสอนมาวิเคราะห์ ตรวจสอบว่าเป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอะไรที่ทำให้การเรียนรู้นั้นไม่บรรลุตามผลที่คาดหวัง

ขั้นที่ 2 การวางแผนเพื่อการพัฒนาหรือแก้ปัญหา

หลังจากที่ผู้สอนค้นพบสาเหตุที่ทำให้ผลการเรียนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังแล้ว ผู้สอนก็วางแผนพัฒนาหรือแก้ปัญหาด้วยการใช้ วิธีการ หรือนวัตกรรมต่างๆ

ขั้นที่ 3 การสร้างและพัฒนานวัตกรรม และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นนี้ผู้สอนดำเนินการสร้างและพัฒนานวัตกรรม และเครื่องมือเพื่อนำไปใช้ตามแนวทางที่วางแผนไว้ในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้จริง ผู้สอนนำแผน หรือนวัตกรรมที่สร้างไว้ไปปฏิบัติจริงในการจัดการเรียนการสอน และเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบผลการนำแผน/นวัตกรรมไปปฏิบัติ โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ว่าได้ผลเป็นอย่างไร แก้ปัญหาได้หรือไม่ (ถ้าแก้ปัญหายังไม่ได้ ก็ย้อนกลับไปทำในขั้นที่ 2-4 ซ้ำ)

ขั้นที่ 6 การเขียนรายงานผลการปฏิบัติงาน

เมื่อผู้สอนสามารถแก้ปัญหา/พัฒนาได้สำเร็จ ก็จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน โดยต้องระบุถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการแก้ปัญหา/พัฒนา และผลการดำเนินงาน รูปแบบการรายงานสามารถนำเสนอได้หลากหลายวิธี เช่น การเขียนรายงาน การบรรยาย การอภิปราย เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดรวมทั้งหลักสูตรการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่กล่าวมา ทำให้ทราบถึงข้อดีและประโยชน์ของการพัฒนารายการวัดทัศนการสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการสอนให้กับครูผู้สอน อีกทั้งสามารถช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจในการเรียนรู้เนื้อหา หรือข้อมูลได้เป็นอย่างดี การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาการวิจัยวิทยานิพนธ์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
3. การสร้างและการหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
4. ดำเนินการทดลอง
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นที่ 1) โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีซึ่งจำนวน 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 409 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นที่ 1) โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยจับสลากนักเรียน มาจำนวน 1 ห้องเรียน แล้วจับสลากนักเรียนเข้ากลุ่มทดลอง ดังนี้

- การทดลองครั้งที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน
- การทดลองครั้งที่ 2 ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน
- การทดลองครั้งที่ 3 ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รายการวิทยานิพนธ์การสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา

- ตอนที่ 1 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
- ตอนที่ 2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม
- ตอนที่ 3 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน

2. แบบฝึกหัดระหว่างการเรียนรู้
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แบบประเมินรายการวิทยานิพนธ์ ทางด้านสื่อ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา

3. การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

การสร้างรายการวิดิทัศน์ประกอบการสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา เป็นส่วนหนึ่งของวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คือ

การสร้างและพัฒนารายการวิดิทัศน์การสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมงานด้านวิชาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าสิ่งที่เกี่ยวข้องก่อนลงมือผลิต รายการวิดิทัศน์การสอน โดยศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา จากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 การผลิตรายการวิดิทัศน์การสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาของรายการวิดิทัศน์
2. เขียนบทรายการวิดิทัศน์การสอน จำนวน 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ตอนที่ 2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม

ตอนที่ 3 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน

3. นำบทที่เขียนเสร็จเรียบร้อยแล้วไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์, กรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 3 ท่าน , ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อ 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาและปรับปรุงให้เหมาะสมตามเกณฑ์ แล้วนำมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำมาดำเนินการผลิตรายการวิดิทัศน์การสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ตามบทที่เขียนไว้ แล้วนำรายการวิดิทัศน์การสอนที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อเพื่อตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้อง

4. การนำรายการวิดิทัศน์การสอนที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี

ขั้นที่ 3 การหาประสิทธิภาพของรายการวิดิทัศน์การสอน

การสร้างแบบฝึกหัดระหว่างเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา
2. สร้างแบบฝึกหัด วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวนตอนละ 10 ข้อ
3. นำแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา

1. ศึกษาวิธีการและเทคนิคการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. วิเคราะห์จุดมุ่งหมายและเนื้อหา ของวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา แล้วสร้างแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวนตอนละ 50 ข้อ
3. นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมายที่เรียนวิชานี้มาแล้ว จำนวน 28 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความยากง่าย และหาค่าอำนาจจำแนก
5. คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละตอน จำนวนตอนละ 40 ข้อ
6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้จากข้อ 5 โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังแสดงในตาราง

ตาราง 1 แสดงคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่	จำนวนข้อ	ค่าความยากง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1	40	0.34 - 0.81	0.22 - 0.69	0.82
2	40	0.34 - 0.88	0.24 - 0.68	0.84
3	40	0.32 - 0.88	0.23 - 0.69	0.83
รวม	120	0.32 - 0.88	0.22 - 0.69	0.87

การสร้างแบบประเมินรายการวิทัศน์

ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินคุณภาพของรายการวิทัศน์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. การประเมินด้านสื่อ
2. การประเมินด้านเนื้อหา

ซึ่งแบบประเมินใช้ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

มีคุณภาพระดับดีมาก	ให้คะแนนระดับ 5
มีคุณภาพระดับดี	ให้คะแนนระดับ 4
มีคุณภาพระดับปานกลาง	ให้คะแนนระดับ 3
มีคุณภาพระดับพอใช้	ให้คะแนนระดับ 2
มีคุณภาพระดับควรปรับปรุง	ให้คะแนนระดับ 1

โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน ดังนี้

มีคุณภาพระดับดีมาก	อยู่ที่ระดับ	4.51 - 5.00
มีคุณภาพระดับดี	อยู่ที่ระดับ	3.51 - 4.50
มีคุณภาพระดับปานกลาง	อยู่ที่ระดับ	2.51 - 3.50
มีคุณภาพระดับพอใช้	อยู่ที่ระดับ	1.51 - 2.50
มีคุณภาพระดับควรปรับปรุง	อยู่ที่ระดับ	1.00 - 1.50

ผู้วิจัยกำหนดค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 จึงจะถือว่ามีความคุณภาพ

4. การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองรายการวิดิทัศน์การสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นที่ 1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ทดลองครั้งที่ 1 มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยนำรายการวิดิทัศน์การสอน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ที่ยังไม่ได้เรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา จำนวน 5 คน

1.2 ในขณะที่ทดลองผู้วิจัยได้ทำการสังเกต สัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน บันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลต่างๆ จากการเรียนด้วยรายการวิดิทัศน์การสอนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขรายการวิดิทัศน์การสอน และนำไปทดลองในขั้นต่อไป

1.3 ปรับปรุงแก้ไขรายการวิดิทัศน์การสอน

2. ทดลองครั้งที่ 2

ผู้วิจัยนำรายการวิดิทัศน์การสอน ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองครั้งที่ 1 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ที่ยังไม่ได้เรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา จำนวน 15 คน

2.1 ให้นักเรียนทุกคนเรียนจากรายการวิดิทัศน์การสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา จนครบทุกตอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้

2.2 จากนั้นให้นักเรียนที่เรียนจากรายการวิดิทัศน์การสอนในแต่ละตอน ทำแบบฝึกหัดประจำบทเรียนในแต่ละตอน นำผลการทำแบบฝึกหัดมาตรวจให้คะแนน รวมคะแนนแบบฝึกหัดแล้วหาคะแนนเฉลี่ย

2.3 เมื่อนักเรียนทุกคนเรียนจากรายการวิดิทัศน์การสอนในแต่ละตอนพร้อมทำแบบฝึกหัดเสร็จ ให้ทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หาค่าเฉลี่ยของรายการวิดิทัศน์การสอนและสัมภาษณ์ครูผู้สอนพร้อมทั้งบันทึก

2.4 ปรับปรุงแก้ไขรายการวิดิทัศน์การสอน

3. ทดลองครั้งที่ 3

ผู้วิจัยนำบทเรียนวีดิทัศน์การสอน ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองครั้งที่ 2 ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ที่ยังไม่ได้เรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา จำนวน 30 คน โดยดำเนินการทดลองดังนี้

3.1 ให้นักเรียนทุกคนเรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์การสอน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา จนครบทุกตอนตามแผนการสอน

3.2 ในขณะที่นักเรียนเรียนโดยใช้รายการวีดิทัศน์การสอน นักเรียนจะได้ทำแบบฝึกหัดประจำบทเรียนในแต่ละตอน นำผลการทำแบบฝึกหัดมาตรวจให้คะแนน รวมคะแนนแบบฝึกหัด แล้วหาค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากรายการวีดิทัศน์การสอน

3.3 เมื่อนักเรียนทุกคนเรียนจากรายการวีดิทัศน์การสอนแต่ละตอนพร้อมทำแบบฝึกหัดเสร็จ ให้ทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หาค่าเฉลี่ยของรายการวีดิทัศน์การสอน

3.4 นำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย
2. ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สัดส่วน
3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson)
4. สถิติหาประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์การสอนตามเกณฑ์ 85/85 ใช้สูตรหาประสิทธิภาพ E1/E2 (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528 : 295)

บทที่ 4

ผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นที่ 1) ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้

บทเรียนวีดิทัศน์เรียนด้วยตนเอง

บทเรียนวีดิทัศน์เรียนด้วยตนเองเรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นที่ 1) ซึ่งเนื้อหาที่ประกอบในวีดิทัศน์การสอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ตอนที่ 2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม

ตอนที่ 3 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน

โดยในเรื่องจะประกอบไปด้วย เนื้อหาบทเรียน แบบฝึกหัด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนำเสนอเป็นตัวหนังสือ ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว และเสียง เพื่อดึงดูดและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

ผลการประเมินคุณภาพของบทเรียนวีดิทัศน์การสอน

ผู้วิจัยได้สร้างบทเรียนวีดิทัศน์การสอนเรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นที่ 1) เสร็จแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของบทเรียนวีดิทัศน์การสอนผลการประเมินดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา
โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับของ คุณภาพ
1.เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง	4.51	ดีมาก
1.1 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิง พฤติกรรม	4.70	ดีมาก
1.2 ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา	4.70	ดีมาก
1.3 ความถูกต้องของเนื้อหา	4.30	ดี
1.4 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4.70	ดีมาก
1.5 ความเหมาะสมของผู้เรียน	4.70	ดีมาก
1.6 ความเหมาะสมในการสรุปเนื้อหา	4.00	ดี
2. ภาพและเสียงบรรยาย	4.70	ดีมาก
2.1 ความถูกต้องของภาพ	5.00	ดีมาก
2.2 ความถูกต้องของเสียงบรรยาย	4.70	ดีมาก
2.3 ความสอดคล้องของภาพและเสียงบรรยาย	4.30	ดี
3. เวลา	4.23	ดี
3.1 ความเหมาะสมของเวลาฉายกับเนื้อหาในภาพ	4.00	ดี
3.2 ความเหมาะสมเวลาฉายกับเสียงบรรยาย	4.70	ดีมาก
3.3 ความเหมาะสมของเวลาฉายทั้งเรื่อง	4.00	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.48	ดี

จากตาราง 2 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีความเห็นว่าคุณภาพโดยรวม ตามรายการประเมินอยู่ในระดับดี ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก ส่วนคุณภาพด้านภาพและเสียงบรรยายตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก ส่วนการประเมินคุณภาพทางด้านเวลาตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดี เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินพบว่า

- ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา และความเหมาะสมของผู้เรียน ตามรายการประเมินอยู่ระดับ ดีมาก ความถูกต้องของเนื้อหา และความเหมาะสมในการสรุปเนื้อหา ตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดี

- ด้านภาพและเสียงบรรยาย ความถูกต้องของภาพ และความถูกต้องของเสียงบรรยายตามรายการประเมินอยู่ระดับ ดีมาก ความสอดคล้องของภาพและเสียงบรรยาย ตามรายการประเมินอยู่ระดับ ดี

- ด้านเวลา ความเหมาะสมเวลาฉายกับเสียงบรรยาย ตามรายการประเมินอยู่ระดับ ดีมาก ความเหมาะสมเวลาฉายกับเสียงบรรยาย และความเหมาะสมของเวลาฉายทั้งเรื่อง ตามรายการประเมินอยู่ระดับ ดี

จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา พบว่า บทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จัดทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนในแต่ละตอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความจำและความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน

2. ตรวจสอบและแก้ไขภาพประกอบและเสียงบรรยายให้สอดคล้องกับเนื้อหา

ตาราง 3 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา
โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับของ คุณภาพ
1.เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง	4.22	ดีมาก
1.1 ความเหมาะสมในการนำเสนอเนื้อหา	4.33	ดีมาก
1.2 ความเหมาะสมในวิธีการนำเสนอ	4.33	ดีมาก
1.3 ความเหมาะสมในการสรุปเนื้อหา	4.00	ดี
2. ภาพและเสียงบรรยาย	4.33	ดี
2.1 คุณภาพของภาพ	4.00	ดี
2.2 ความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย	4.33	ดี
2.3 ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร	4.33	ดี
2.4 ความสอดคล้องของภาพและเสียงบรรยาย	4.33	ดี
2.5 ความเหมาะสมของเทคนิคตัดต่อ	4.70	ดีมาก
3. เสียง	4.45	ดี
3.1 ความชัดเจนของเสียงบรรยาย	4.70	ดีมาก
3.2 ความถูกต้องของเสียงบรรยาย	4.33	ดี
3.3 ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบ	4.33	ดี
4. เวลา	4.22	ดี
4.1 ความเหมาะสมของเวลาฉายกับเนื้อหาในภาพ	4.33	ดี
4.2 ความเหมาะสมของเวลาฉายกับเสียงบรรยาย	4.00	ดี
4.3 ความเหมาะสมของเวลาฉายทั้งเรื่อง	4.33	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	ดี

จากตาราง 3 แสดงผลการประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่องที่ สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ มีความเห็นว่าคุณภาพโดยรวม ตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดี ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่องตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก ด้านภาพและเสียงบรรยายตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดี ด้านเสียงตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดี ส่วนด้านเวลาตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดี เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินพบว่า

- ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ความเหมาะสมในการนำเสนอเนื้อหา และความเหมาะสมในวิธีการนำเสนอ ตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก ความเหมาะสมในการสรุปเนื้อหา ตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดี

- ด้านภาพและเสียงบรรยาย ความเหมาะสมของเทคนิคตัดต่อ ตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก คุณภาพของภาพ ความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร ความสอดคล้องของภาพและเสียงบรรยาย ตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดี

- ด้านเสียง ความชัดเจนของเสียงบรรยาย ตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก ความถูกต้องของเสียงบรรยาย และความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบ ตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดี

- ด้านเวลา ความเหมาะสมของเวลาฉายกับเนื้อหาในภาพ ความเหมาะสมของเวลาฉายกับเสียงบรรยาย และความเหมาะสมของเวลาฉายทั้งเรื่อง ตามรายการประเมินอยู่ในระดับ ดี

จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ พบว่า บทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่องที่ สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา มีข้อเสนอแนะ คือ ปรับภาพและเสียงบรรยายให้สอดคล้องกันอย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ เพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนวีดิทัศน์เรียนด้วยตนเอง ที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด 85/85 และผลการวิเคราะห์จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ผลการทดลองครั้งที่ 1

ผู้วิจัยนำบทเรียนวีดิทัศน์การสอนทั้ง เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ไปทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ที่ไม่เคยเรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์การสอนมาก่อนจำนวน 5 คน โดยให้นักเรียนศึกษารายการวีดิทัศน์ เพื่อหาข้อบกพร่องของบทเรียนวีดิทัศน์ในด้านต่างๆ โดยการสังเกตและการสัมภาษณ์ ซึ่งจากการสังเกตการศึกษบทเรียนวีดิทัศน์การสอนของนักเรียนทั้ง 5 คน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีข้อบกพร่องที่ได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ปรับปรุงเสียงบรรยายและเสียงดนตรีให้น่าสนใจ
2. ปรับปรุงสีและขนาดของตัวอักษร เพื่อให้นักเรียนเกิดการสบายตา และชัดเจนมากขึ้น
3. แก้ไขเครื่องหมายในประโยค การสะกดคำผิดให้ถูก
4. เพิ่มตัวเลือกในแต่ละข้อ เพื่อความสะดวกในการตอบคำถามลงในกระดาษคำตอบของนักเรียน

ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อเสนอแนะต่างๆ นำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปทำการทดลองในครั้งที่ 2

ผลการทดลองครั้งที่ 2

ผู้วิจัยนำบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ที่มีการปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ที่ไม่เคยเรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์การสอนมาก่อนจำนวน 15 คน เพื่อหาแนวโน้มประสิทธิภาพบทเรียนวีดิทัศน์การสอนตามเกณฑ์ 85/85 ให้นักเรียนศึกษาบทเรียนวีดิทัศน์ จากนั้นทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้วิจัยนำผลคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และทดสอบหลังเรียนมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวโน้มประสิทธิภาพ E1/E2 ซึ่งได้ผลการทดลองแยกตามเรื่องต่างๆ จำนวน 3 เรื่อง ดังตาราง 3

ตาราง 4 ผลการทดลองบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ครั้งที่ 2

ตอนที่	แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์			ประสิทธิภาพ E ₁ /E ₂
	คะแนน เต็ม	เฉลี่ย	E ₁	คะแนน เต็ม	เฉลี่ย	E ₂	
1	10	8.53	85.33	40	34.20	85.50	85.33/85.50
2	10	8.53	85.33	40	35.40	88.50	85.33/88.50
3	10	8.67	86.67	40	34.67	86.67	86.67/86.67
รวม	30	25.73	85.78	120	104.27	86.89	85.78/86.89

จากตาราง 4 แสดงผลการหาแนวโน้มประสิทธิภาพบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ครั้งที่ 2 พบว่า บทเรียนมีแนวโน้มประสิทธิภาพ 85.78/86.89 โดยตอนที่ 1 เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีแนวโน้มประสิทธิภาพเป็น 85.33/85.50 และตอนที่ 2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม มีแนวโน้มประสิทธิภาพเป็น 85.33/88.50 และตอนที่ 3 มีแนวโน้มประสิทธิภาพเป็น 86.67/86.67 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทเรียนมีแนวโน้มประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 85/85

ผลการทดลองครั้งที่ 3

ผู้วิจัยนำบทเรียนวีดิทัศน์การสอนทั้ง เรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ไปทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ที่ไม่เคยเรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์การสอนมาก่อนจำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนวีดิทัศน์เรียนด้วยตนเองตามเกณฑ์ 85/85 ให้นักเรียนศึกษาบทเรียนวีดิทัศน์ จากนั้นทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้วิจัยนำผลคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละเรื่อง มาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพ E1/E2 ได้ผลการทดลองดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการทดลองบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ครั้งที่ 3

เรื่องที่	แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์			ประสิทธิภาพ
	คะแนน เต็ม	เฉลี่ย	E_1	คะแนน เต็ม	เฉลี่ย	E_2	E_1/E_2
1	10	8.60	86.00	40	34.83	87.08	86.00/87.08
2	10	8.63	86.33	40	35.70	89.25	86.33/89.25
3	10	8.60	86.00	40	35.03	87.58	86.00/87.58
รวม	30	25.83	86.33	120	105.57	87.97	86.33/87.97

จากตาราง 5 แสดงผลการหาประสิทธิภาพบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ครั้งที่ 3 พบว่า บทเรียนมีประสิทธิภาพ 86.33/87.97 โดยตอนที่ 1 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีประสิทธิภาพเป็น 86.00/87.08 และตอนที่ 2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม มีประสิทธิภาพเป็น 86.33/89.25 และตอนที่ 3 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน มีประสิทธิภาพเป็น 86.00/87.58 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทเรียนมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 85/85

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นปีที่ 1)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นปีที่ 1)
2. เพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นปีที่ 1) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้บทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นปีที่ 1)
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์การสอนในเนื้อหาวิชาอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ช่วงชั้นปีที่ 1) ที่ศึกษารายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี เขต ธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 ห้อง รวม 409 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

การทดลองครั้งที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 5 คน

การทดลองครั้งที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 15 คน

การทดลองครั้งที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 30 คน

3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

4.1 บทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา พร้อมแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.3 แบบประเมินคุณภาพบทเรียนวีดิทัศน์การสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ

5. การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพรายการวีดิทัศน์การสอน

การดำเนินการทดลองผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดลองเพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์ ซึ่งดำเนินการทดลองโดยแบ่งการทดลองออกเป็น 3 ครั้ง ดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1

ผู้ศึกษานำบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี จำนวน 5 คน โดยทำการทดลองทีละคนด้วยการให้เรียนบทเรียนวีดิทัศน์การสอน แล้วประเมินโดยใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์ เพื่อหาข้อบกพร่องของบทเรียนวีดิทัศน์แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

การทดลองครั้งที่ 2

ผู้ศึกษานำบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ในขณะที่นักเรียนศึกษาบทเรียนวีดิทัศน์การสอน นักเรียนจะต้องทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และหลังจากเรียนจบแล้วจึงทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้ทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละเรื่องไปหาแนวโน้มประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์

การทดลองครั้งที่ 3

ผู้วิจัยนำบทเรียนวีดิทัศน์การสอนที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในขณะที่นักเรียนศึกษาบทเรียนวีดิทัศน์การสอน จะต้องทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและหลังจากเรียนจบแล้วจึงทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้ทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละเรื่องไปหาประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังกล่าว สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. จากการวิจัยครั้งนี้ ได้บทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งจะประกอบไปด้วยเนื้อหาของการสอน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ พร้อมกับเมื่อนักเรียนเรียนจบในแต่ละตอนแล้ว ต้องทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เพื่อวัด

ความรู้ความเข้าใจของนักเรียน โดยการนำเสนอในรูปแบบของวีดิทัศน์มีภาพเคลื่อนไหว ตัวหนังสือ และเสียงประกอบ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน

2. การประเมินคุณภาพของบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน พบว่าบทเรียนวีดิทัศน์ทั้ง 3 เรื่องมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี และผลการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อจำนวน 3 ท่าน พบว่าบทเรียนวีดิทัศน์ทั้ง 3 เรื่องมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี

3. ผลการประเมินด้านประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์การสอนเรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา มีประสิทธิภาพ 86.33/87.97

ตอนที่ 1 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีประสิทธิภาพเป็น 86.00/87.08

ตอนที่ 2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม มีประสิทธิภาพเป็น 86.33/89.25

ตอนที่ 3 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน มีประสิทธิภาพเป็น 86.00/87.58

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา โดยใช้เกณฑ์ 85/85 ผลการทดลองพบว่าประสิทธิภาพของบทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ทั้งโดยรวมและทุกเรื่องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับ ดี และคุณภาพด้านสื่ออยู่ในระดับ ดี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บทเรียนวีดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่ออย่างเป็นระบบ มีการจัดลำดับเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียนและได้นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอน และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปตรวจสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลการทดลองปรากฏว่า การเรียนโดยใช้บทเรียนวีดิทัศน์การสอน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในเรื่องต่างๆ ได้บ่อยครั้งตามความต้องการโดยยึดตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2. จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนให้ความสนใจในการเรียนโดยผ่านสื่อวีดิทัศน์ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และมีความสนใจในการเรียนอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากสื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเรียนได้ตามความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนบทเรียนใดก่อน-หลังได้ และมีภาพเคลื่อนไหว ตัวหนังสือ เสียงประกอบ เสียงดนตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

3. จากการสังเกตผู้เรียน ขณะเรียนผู้เรียนมีความสนใจในการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบมีการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการเสริมแรงทำให้ผู้เรียนสนุกสนานที่จะนำผลการทดสอบไปเปรียบเทียบกับเพื่อนๆ สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นได้สอดคล้องกับคำกล่าวของเสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2523 : 177) กล่าวว่า “วีดิทัศน์ เป็นสื่อที่ไปกระตุ้นการเรียนรู้โดยผ่านทางประสาทสัมผัสทางตาและทางหู โดยสามารถมองเห็นเหตุการณ์ด้วยตาและได้ยินเสียงด้วยหูของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นอย่างดี เพราะมีลักษณะที่เป็น

จริงและมีความเป็นรูปธรรมมากกว่าตัวหนังสือและคำบรรยาย” เนื่องจากวีดิทัศน์เป็นสื่อที่ผู้เรียนสามารถเห็นได้ทั้งภาพที่มีการเคลื่อนไหวและเสียง รวมทั้งสามารถดูได้ในห้องที่มีสภาพแสงตามปกติ และทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังจำสิ่งต่างๆ ที่เรียนได้อย่างแม่นยำ และเกิดแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน รวมทั้งรายการวีดิทัศน์เองก็มีเครื่องมือและเทคนิคในการสร้างภาพได้อย่างกว้างขวาง สามารถจัดอุปสรรคด้านเวลาและระยะทางออกไปได้ นำเอาประสบการณ์ภายนอกเข้ามาเสริมในบทเรียนได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า บทเรียนวีดิทัศน์การสอนเป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพสูง ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรสนับสนุนให้มีการนำสื่อการสอนไม่ว่าจะเป็นวีดิทัศน์มาใช้ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนของนักเรียนให้สูงขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนเป็นผู้ผลิตสื่อการสอนประเภท บทเรียนวีดิทัศน์การสอน ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ในวิชานั้นๆ เป็นอย่างดี และบทเรียนวีดิทัศน์จะช่วยให้ครูผู้สอนมีเวลาดูแลผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในวิชาที่มีการสาธิตและการปฏิบัติ เพื่อลดปัญหาในการแบ่งกลุ่มเพื่อการสาธิตและปฏิบัติ โดยในขณะที่กลุ่มหนึ่งชมการสาธิตจากครูสอน ผู้เรียนอีกกลุ่มหนึ่งก็สามารถเรียนรู้จากบทเรียนวีดิทัศน์ไปพร้อมกัน แล้วจึงสลับหมุนเวียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์การสอนที่มีเนื้อหาในกลุ่มวิชาอื่นๆ
2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์การสอนในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น
3. ควรศึกษาผลการใช้บทเรียนวีดิทัศน์กับนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 (ช่วงชั้นที่1) เพื่อนำผลมาพัฒนาบทเรียนให้สามารถใช้ได้ครอบคลุมช่วงนั้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2533). การวิเคราะห์รายงานการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 รายงานการวิจัยการศึกษา ปัญหา อุปสรรคและแนวทางที่จะปรับปรุง และส่งเสริมคุณภาพของการประถมศึกษา. ม.ป.ท.
- _____. (2534). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2523). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2535). คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ.
- _____. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). การจัดสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
- เกตุณี โชติกเสถียร. (2523). การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน. เอกสารประกอบการสอน เทคโนโลยี 320. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2528). รูปแบบการผลิตรายการวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา. รายงานสัมมนารูปแบบการผลิตรายการวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2536). เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์.
- _____. (2540). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.คณะนิสิตปริญญาโทเทคโนโลยีทางการศึกษา.
- _____. (2535). เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องเทปวีดิทัศน์เพื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทิมา ประเสริฐสม. (2527). ปัญหาการสอนทักษะแผนที่ ของครูสังคมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์. (2547). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเรื่องปทุมธานี สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยพร พุ่มทองดี. (2534). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการปฐมพยาบาลของนักเรียนพลตำรวจ โรงเรียนพลตำรวจภูธร 4 โดยการสอนด้วยเทปโทรทัศน์กับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- จิตติกร ทองสุข. (2541). การสร้างชุดการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ศิลปวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธัญวดี มงคลพันธ์. (2544). การพัฒนารายการเทปวีดิทัศน์ฝึกอบรมครูประถมศึกษา เรื่อง รูปแบบ การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บังอร สุวรรณศรี. (2542). การสร้างเทปวีดิทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่อง การฝึกปฏิบัติ ดีดฆ้องวงใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชาสมาสัยในพระบรม ราชูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญสืบ พันธุ์ดี. (2537). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาชีววิทยา ระดับมัธยมศึกษา ก ษา ตอนปลาย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปริตร แก้วสว่าง. (2540). การพัฒนาหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมไปสู่ระบบมัลติมีเดียบน ซีดี-รอม กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2541). ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญา ทางรอดความหายนะ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ประเสริฐ วิทยารัฐ. (2523). แนวคิดเกี่ยวกับการสอนวิชาภูมิศาสตร์ในปัจจุบัน ในภูมิศาสตร์ปकिनกะ. วี วรกวิน หน้า 8. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประยูร ดาศรี. (2522). เรื่องปัญหาการเรียนการสอนและการใช้อุปกรณ์ วิชาภูมิศาสตร์ในโรงเรียน มัธยมศึกษา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พงศ์พันธ์ อันตะวิกานนท์. (2539). การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเองสำหรับการฝึกอบรม บุคลากรทางสาธารณสุขในการเขียนบทวีดิทัศน์เบื้องต้น. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพโรจน์ วรกระมล. (2539). การพัฒนารายการวีดิทัศน์การสอน เรื่อง การฝึกภาพและการ ใช้ภาพทางการศึกษา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิไลพร สวयरูป. (2543). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย เรื่องภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ภูษิต อานมณี. (2541). การพัฒนารายการวิดิทัศน์ เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี มีสัตย์. (2545). การพัฒนารายการวิดิทัศน์ เรื่อง ทักษะการขีดหุ่นกระบอก. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เมธี เจริญสุข. (2538). การพัฒนารายการวิดิทัศน์โดยใช้ชุดถ่ายทำแบบกล้องเดี่ยวแบบเบ็ดเสร็จ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัชนิเพ็ญ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2533). การสร้างชุดการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2532, 3 มิถุนายน). “การบัญญัติศัพท์,” จดหมายข่าว. 6(1).
- วิจิตร ภัคศิริรัตน์. (2523). วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์กับการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิไล กัลยาณวัฒน์. (2541). การศึกษาผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย เรื่อง เมืองไทยของเรา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วสันต์ อติศัพท์. (2533). การผลิตเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและฝึกอบรม. กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์.
- สมเกียรติ วรรณเฉลิม. (2542). ผลการใช้รายการวิดิทัศน์เพื่อฝึกทักษะนาฏศิลป์เบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2528). เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุโทรทัศน์ หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุทธิรา แก้วมณี. (2536). การศึกษาประสิทธิภาพเทปวิดิทัศน์การสอนวิชานาฏศิลป์เรื่อง รำวงมาตรฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร ภูมิเรศ. (2544). การศึกษาความสามารถในการเลือก การผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอน วิชาภูมิศาสตร์ประเทศไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต. (2528). การผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- เสาวนีย์ ลิกขาบัณฑิต. (2528). เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.

- อนัญญา ประสงค์พร. (2540). *การพัฒนาการวัดทัศนการสอน เรื่อง พืชและการผสมพันธุ์ของพืชดอก*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัมพร น้อยสุวรรณ. (2540). *ผลการใช้วิธีทัศนแบบโปรแกรมกิจกรรมนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุทิศ ลิ้มสุวรรณ. (2540). *การพัฒนาการวัดทัศนศึกษาด้วยตนเองแบบอนุमान ในการเรียนกลุ่มวิชาทักษะคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 5*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Bloom , Benjamin S. (1956). *Taxonomy of educational Objectives : handbooks I ; The Cognitive Domain* , New York : Longmans Green and Co.
- Borg R. Water; & Meredith Damien Gall. (1989). *Education Research : An Introduction*. 5th ed. New York : Longman.
- Burk, Richard C. (1971). *Instruction Televisional. Bloomington*. Indiana : Indiana University Press.
- Dale, Edgar. (1956). *Audio Visual Methods in Teaching. Revised Edition*. Newyork : Holt Rinehart and Winston.
- Gustavsson, Normen. (1982). *Construction Achievement Test*. 3rd ed. New York : Prentice Hall, Inc., 1982.
- Hanson, Jarice. (1987). *Understanding Video : Application, Impact and Theory*. California : Sage Publications, Inc.,
- Heinich Robert, Michael Molenda ; & James D. Russell. (1993). *Instructional Media and the New Technologies of Instruction*. 4th ed, New York : Macmillan.
- Hilliard, Robert L. (1978). *Television Broadcastion : AV Instructional*. New York : Wasting Hause, Publisher.
- Koenig, Allen E. ; & Ruane B Hill. (1967). *"The Farther Vision,"* The University of Wisconsin Press. Wisconsin.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ และด้านเนื้อหา

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญฤทธิ์ คงคาเพชร	ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาญชัย อินทรสุนานนท์	ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ฉิฑู ประมวล	อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยุและโทรทัศน์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

อาจารย์อุดมลักษณ์ นกฟุ้งพุ่ม	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
อาจารย์ยุทธพงษ์ วงศ์เมืองสรรค์	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
อาจารย์กาญจนา ศรีวิชัยรัตน์	อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม อัสสัมชัญธนบุรี

ภาคผนวก ข
แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านสื่อ

แบบประเมินคุณภาพรายการวิดีโอ ด้านเนื้อหา
 การพัฒนารายการวิดีโอการสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา
 สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่1

รายการ	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ใช้ไม่ได้
1 เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง					
- เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม					
- ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา					
- ความถูกต้องของเนื้อหา					
- ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
- ความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน					
- ความเหมาะสมในการสรุปเนื้อหา					
2 ภาพและเสียงบรรยาย					
- ความถูกต้องของภาพ					
- ความถูกต้องของเสียงบรรยาย					
- ความสอดคล้องของภาพและเสียงบรรยาย					
3 เวลา					
- ความเหมาะสมของเวลาฉายกับเนื้อหาในภาพ					
- ความเหมาะสมของเวลาฉายกับเสียงบรรยาย					
- ความเหมาะสมของเวลาฉายทั้งเรื่อง					

ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
 (.....)

แบบประเมินคุณภาพรายการวิดิทัศน์ ด้านสื่อ
เรื่อง การพัฒนารายการวิดิทัศน์การสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา
สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1

รายการ	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ใช้ไม่ได้
1 เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง					
- ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา					
- ความเหมาะสมในวิธีการนำเสนอ					
- ความเหมาะสมในการสรุปเนื้อหา					
2 ภาพ					
- คุณภาพของภาพ					
- ความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย					
- ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร					
- ความสอดคล้องของภาพกับเสียงบรรยาย					
- ความเหมาะสมของเทคนิคตัดต่อ					
3 เสียง					
- ความชัดเจนของเสียงบรรยาย					
- ความถูกต้องของเสียงบรรยาย					
- ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบ					
4 เวลา					
- ความเหมาะสมของเวลาฉายกับเนื้อหาในภาพ					
- ความเหมาะสมของเวลาฉายกับเสียงบรรยาย					
- ความเหมาะสมของเวลาฉายทั้งเรื่อง					

ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
 (.....)

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การหาคุณภาพแบบทดสอบเลือกตอบ

ตอนที่ 1 เรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.69	0.25
2	0.81	0.27
3	0.74	0.28
4	0.77	0.30
5	0.75	0.27
6	0.64	0.37
7	0.76	0.22
8	0.77	0.43
9	0.38	0.23
10	0.64	0.37
11	0.57	0.32
12	0.47	0.50
13	0.47	0.35
14	0.46	0.30
15	0.80	0.23
16	0.63	0.29
17	0.54	0.61
18	0.56	0.35
19	0.68	0.30
20	0.46	0.47

ตอนที่ 1 เรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (ต่อ)

ข้อที่	p	r
21	0.37	0.41
22	0.57	0.69
23	0.62	0.65
24	0.72	0.35
25	0.57	0.44
26	0.34	0.32
27	0.64	0.25
28	0.66	0.28
29	0.58	0.33
30	0.66	0.58
31	0.65	0.27
32	0.70	0.28
33	0.80	0.37
34	0.56	0.50
35	0.55	0.42
36	0.56	0.58
37	0.89	0.25
38	0.77	0.35
39	0.55	0.48
40	0.40	0.43

ค่าความเชื่อมั่น 0.82

ตอนที่ 2 เรื่องสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ข้อที่	p	r
1	0.53	0.47
2	0.55	0.43
3	0.54	0.55
4	0.88	0.24
5	0.75	0.34
6	0.54	0.47
7	0.40	0.41
8	0.63	0.26
9	0.65	0.25
10	0.57	0.32
11	0.65	0.57
12	0.63	0.29
13	0.68	0.27
14	0.80	0.34
15	0.62	0.63
16	0.71	0.36
17	0.57	0.45
18	0.34	0.31
19	0.54	0.32
20	0.68	0.31

ตอนที่ 2 เรื่องสิ่งแวดล้อมทางสังคม (ต่อ)

ข้อที่	p	r
21	0.45	0.46
22	0.35	0.42
23	0.56	0.68
24	0.56	0.29
25	0.46	0.47
26	0.46	0.34
27	0.44	0.29
28	0.78	0.24
29	0.62	0.26
30	0.52	0.58
31	0.69	0.25
32	0.80	0.26
33	0.73	0.28
34	0.77	0.29
35	0.74	0.24
36	0.64	0.38
37	0.74	0.23
38	0.77	0.42
39	0.37	0.26
40	0.63	0.38

ค่าความเชื่อมั่น 0.84

ตอนที่ 3 เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน

ข้อที่	p	r
1	0.53	0.33
2	0.67	0.32
3	0.43	0.44
4	0.34	0.43
5	0.55	0.69
6	0.55	0.30
7	0.46	0.47
8	0.45	0.35
9	0.43	0.31
10	0.77	0.23
11	0.52	0.50
12	0.53	0.43
13	0.77	0.23
14	0.54	0.55
15	0.88	0.23
16	0.74	0.35
17	0.54	0.50
18	0.39	0.43
19	0.62	0.25
20	0.56	0.34

ตอนที่ 3 เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน (ต่อ)

ข้อที่	p	r
21	0.57	0.33
22	0.61	0.29
23	0.51	0.61
24	0.67	0.24
25	0.78	0.25
26	0.72	0.29
27	0.75	0.28
28	0.73	0.27
29	0.62	0.37
30	0.73	0.24
31	0.76	0.43
32	0.37	0.24
33	0.62	0.39
34	0.65	0.58
35	0.67	0.26
36	0.79	0.37
37	0.60	0.65
38	0.71	0.37
39	0.55	0.44
40	0.32	0.32

ค่าความเชื่อมั่น 0.83

ภาคผนวก ง

บทวิทัศน์ประกอบการสอน เรื่อง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเรา

บทวิทัศน์ประกอบการสอน ชุดที่ 1
“ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ”

ภาพ	เสียง
CAP.1 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ Ls. ภาพสวนต้นไม้และสาธารณะ ภาพคลองและสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ Ls. ภาพการจราจร สภาวะแวดล้อมบนท้องถนน Ls. ภาพการจราจร สภาวะแวดล้อมบนท้องถนน Ms. ลำคลองและวิถีชีวิตผู้คน LS. ท้องทุ่งนา Ms. สวนกล้วยไม้ กราฟิกและภาพนิ่งขาวดำของชุมชนหมู่บ้าน	...ดนตรี... คำว่า “สิ่งแวดล้อม” ก็นิยามความหมายที่กว้างมาก เพราะทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น การที่จะทำความเข้าใจให้ง่ายขึ้น จึงขอแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ประเภทแรกคือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ แร่ธาตุ อากาศ ป่าไม้ รวมทั้งมนุษย์เราเองก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย ซึ่งถ้าจะอธิบายว่าสิ่งแวดล้อมประเภทนี้ หมายถึง “ทรัพยากรธรรมชาติ” ก็ไม่ผิด นัก เพราะน่าจะสร้างความเข้าใจได้ง่ายกว่า ส่วนสิ่งแวดล้อมประเภทที่สอง หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่มนุษย์เป็นผู้สรรค์สร้างขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นบ้านเรือน ถนนหนทาง วัดวาอาราม ซึ่งเป็นสิ่งที่เห็นด้วยตา และสัมผัสได้จริง ส่วนศาสนา วัฒนธรรม กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ก็ถูกจัดให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมกลุ่มนี้ด้วย เพราะแม้จะเป็นเรื่องของนามธรรม แต่ก็ถือว่าเกิดจากฝีมือของมนุษย์เราเช่นกัน ...ดนตรี... ในสภาพสังคมเมือง เราอาจจะนึกภาพไม่ออกแล้วว่า อะไรคือ “สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ” เพราะความเจริญที่พัฒนาขึ้น ย่อมผูกพันกับทรัพยากรธรรมชาติที่ลดลง แม้กระทั่งอากาศและน้ำที่เกิดโดยธรรมชาติ จะป่า..จะเมืองก็มีเหมือนกัน ก็ยังถูกมนุษย์ปรับให้ร้อนและเย็นได้ เรือสวนไร่นาที่เหมือนจะเป็นเรื่องของธรรมชาติ แท้จริงแล้วก็ไม่ใช่พื้นที่ที่มนุษย์จะเป็นผู้สร้างขึ้น จึงไม่แปลกที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของหมู่บ้านเศรษฐกิจจะถูกแปลง

เศรษฐกิจในอดีต และภาพนายโง่ CAP.2 นายโง่ สุวรรณทัต กราฟิกและภาพนิ่งขาวดำในการเตรียมการก่อสร้างชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจในอดีต	ให้เป็นนาข้าวในอดีต และเป็นสวนผัก สวนกล้วยไม้ในปัจจุบัน เพราะเดิมทีก่อนที่จะถูกจัดสรรเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจ ที่นี้มีพื้นที่เป็นนาข้าว โดยเมื่อประมาณปี 2500 นายโง่ สุวรรณทัต ได้รวบรวมซื้อที่ดินจำนวน 75 ไร่จากชาวนา ด้วยราคาประมาณไร่ละ 2,000–3,000 บาท และนำพื้นที่ส่วนกลาง มาสร้างเป็นทะเลสาบเพื่อเป็นการโฆษณาขายที่ดิน นอกนั้นได้นำมาจัดสรรแบ่งเป็นแปลง ๆ เพื่อขาย และบางส่วนก็แจกฟรีให้กับชาวบ้าน แต่มีเงื่อนไขว่า ผู้ที่ต้องการที่ดินจะต้องเป็นผู้จ่ายค่าปรับปรุงถนนและทะเลสาบ ...ดนตรี... เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าให้กับที่ดิน นายโง่ได้สร้างภูเขาและน้ำตกไว้ตรงกลางทะเลสาบ และนำทรายจำนวนมากมาถมจนเกิดเป็นชายหาดที่สามารถเล่นน้ำได้ รวมทั้งยังสร้างบังกะโล่ไว้ตามริมหาด เพื่อเปิดให้บริการสำหรับการพักผ่อน โดยตั้งชื่อบังกะโล่ตามชื่อนางเอกในวรรณคดี เช่น สีดา รจนา วันทอง ละเวง ภายในบริเวณทะเลสาบจึงมีความสวยงาม ประกอบกับการเดินทางที่ง่ายดาย เพราะมีรถเมย์วิ่งจากสนามหลวงถึงบริเวณวงเวียนหลวงพ่อกู้ทอง ที่นี้จึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดให้ผู้คนนิยมมาเล่นน้ำ โดยที่แม้จะมีเงินน้อย ก็สามารถมาเที่ยวที่นี่ได้ หาดนี้จึงมีชื่อว่า หาดบางสตางค์น้อย และหมู่บ้านบางสตางค์น้อยนั่นเอง เมื่อเวลาผ่านไปความนิยมก็ค่อย ๆ เสื่อมลง เหตุผลก็คือเนื่องจากน้ำในทะเลสาบแรงมาก จนเป็นเหตุให้เด็ก ๆ ที่ลงเล่นน้ำเสียชีวิตเกือบทุกวัน และยังมีเสียงร่ำลือถึงเหตุการณ์ประหลาดที่เกิดขึ้น ก็ยังทำให้ผู้คน
---	--

CAP.3 ข้อสอบระหว่างเรียน จำนวน 5 ข้อ ภาพหนึ่งประวัติการก่อสร้างในอดีต ภาพหนึ่งคอกม้าและสนามฝึกม้าในอดีต กราฟิกและโลโก้ โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) Ls. ภาพสภาพแวดล้อมด้านหน้าหมู่บ้าน Ms. ป้ายชื่อบอกทางหมู่บ้าน Ls. บรรยากาศสวนกล้วยไม้ Ms. ดอกกล้วยไม้ Ls. ภาพนักท่องเที่ยวและลูกค้าเที่ยวชม	หวาดกลัว ประกอบกับบังกะโลเมื่อแก่ลงไป ก็ไม่มีการปรับปรุงแต่อย่างใด จึงถูกรื้อและปิดจนกลายเป็นพื้นที่รกร้างในที่สุด ...ดนตรี... ต่อมานายโง่ได้บริจาคที่ดินจำนวน 56 ไร่เศษ โดยนำไป เสนอจอมพลประพาส จารุเสถียร ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่า การกระทรวงมหาดไทยและตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในขณะ นั้น เพื่อขอให้สร้างสนามฝึกม้า เนื่องจากในสมัยนั้นยังใช้ม้าเป็นพาหนะ ส่วนที่ดินโดยรอบนายโง่ได้สงวนเอาไว้เพื่อสร้างอาคารไว้ขาย แต่เมื่อไม่ได้รับความเห็นชอบนายโง่จึงเสนอให้ สร้างโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีขึ้นมาแทน เพื่อต้องการให้ที่ดินผืนนี้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และพัฒนาพื้นที่กลายเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจตามที่รู้จักกันในปัจจุบัน ...ดนตรี... ความสำคัญของหมู่บ้านเศรษฐกิจ อยู่ที่การเป็นหมู่บ้านจัดสรรแห่งแรกของประเทศไทย ทั้งยังเป็นหมู่บ้านที่ใหญ่ที่สุด ในกรุงเทพมหานครอีกด้วย เพราะกินพื้นที่ถึง 3 ตำบล คือ ต.บางไผ่, ต.หลักสอง และ ต.บางแคเหนือ ในพื้นที่รอยต่อของ 2 เขต ก็คือ เขตหนองแขมและเขตภาษีเจริญ แต่ปัจจุบันทั้ง 2 เขตได้ถูกยุบรวมเป็นเขตบางแค ซึ่งดั้งเดิมนั้นพื้นที่ส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการทำสวนผักและฟาร์มกล้วยไม้ และปัจจุบันชาวหมู่บ้านเศรษฐกิจก็ยังคงรักษาอาชีพนี้ไว้ได้ เพียงแต่ จากเดิมที่เคยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนผัก ขณะนี้กลับเหลืออยู่น้อยมาก เนื่องจากชาวสวนต้องแบกรับกับต้นทุน
--	--

สวนกล้วยไม้ Ls. ภาพนักท่องเที่ยวและลูกค้าที่เข้าชมสวนกล้วยไม้ Ms. นักท่องเที่ยวพูดคุยกับชาวสวนและชมสวน CAP.4 ข้อสอบระหว่างเรียน จำนวน 5 ข้อ	ที่สูงขึ้นจากค่าปุ๋ยที่แพงขึ้นถึงกิโลกรัมละ 4 – 5 พันบาท ชาวสวนผักจึงหันมาทำฟาร์มกล้วยไม้แทน เพราะต้นทุนต่ำกว่าและขายง่ายกว่า อีกทั้งยังปลูกได้ตลอดทั้งปี มีการตัดดอกทุกวัน เพื่อขายให้กับพ่อค้า-แม่ค้าที่นำไปขายต่ออีกทอดหนึ่ง จึงทำให้พื้นที่ของฟาร์มกล้วยไม้มีไม่น้อยกว่า 5,600 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่ปลูกในแขวงบางไผ่และหลักสอง ...ดนตรี... ปัจจุบันชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจจึงขึ้นชื่อในเรื่องของการปลูกกล้วยไม้เพื่อการส่งออกแทน โดยญี่ปุ่น ฮองกง สิงคโปร์ และอินโดนีเซียถือเป็นกลุ่มลูกค้าหลัก ที่เหลือจากการส่งออกก็จะส่งปากคลองตลาด และมีลูกค้าจากต่างจังหวัดเข้ามาเหมาซื้อทั้งชนิด แต่เนื่องจากตลาดกล้วยไม้ขยายตัวมาก ชาวสวนจึงหันไปหาแหล่งปลูกใหม่ เช่น ในเขตพื้นที่นครชัยศรี และสุพรรณบุรี ปัจจุบันหมู่บ้านเศรษฐกิจจึงเหลือฟาร์มกล้วยไม้อยู่ประมาณ 500 ไร่ ที่ยังคงเป็นมรดกตกทอดให้คนในชุมชนได้ภาคภูมิใจในชื่อเสียงที่สั่งสมมาเป็นเวลานานหลายสิบปี
---	---

บทวิดิทัศน์ประกอบการสอน ชุดที่ 2
“ สิ่งแวดล้อมทางสังคม ”

ภาพ	เสียง
Cap. สิ่งแวดล้อมทางสังคม	ดนตรี.....
Ls. ภาพสภาวะแวดล้อมบนท้องถนน การจราจร และรถไฟฟ้า	สิ่งแวดล้อมทางสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อ การดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการสร้างที่อยู่อาศัย การนำ พืชและสัตว์มาปรุงอาหาร การนำสมุนไพรมาสกัดเป็น ยารักษาโรค แม้กระทั่งการสร้างสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ชีวิตมี ความสะดวกสบายยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับชุมชนหมู่บ้าน เศรษฐกิจที่ได้ก่อร่างสร้างตัวจากอดีตที่เป็นเพียงไร่นา กลายมาเป็นชุมชนใหญ่และเป็นชุมชนที่สำคัญของ กรุงเทพมหานคร เพราะประกอบไปด้วยสถานที่สำคัญ ๆ และเป็นแหล่งผลิตภัณท์ที่สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน และประเทศชาติ
Ls. ภาพมุมสูงของอาคารโรงเรียน	ดนตรี.....
Ms. บรรยายภาคภายในโรงเรียน	สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต ของผู้คน เป็นอันดับต้น ๆ ก็คือ โรงเรียน เพราะโรงเรียน คือแหล่งผลิตบุคลากรที่เข้มแข็งให้กับชาติ เริ่มจาก
Cu. นักเรียนกำลังเรียนหนังสือและทำ กิจกรรม	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีที่ได้ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อปี 2502 โดย สร้างเป็นเพียงเรือนแถวไม้ 4 – 5 หลังในระยะแรก และ พัฒนามาเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของ กรุงเทพมหานคร ซึ่งนอกเหนือจากโรงเรียนอัสสัมชัญ ธนบุรี ในชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจยังมีโรงเรียนสำคัญอื่น ๆ อีก เช่น โรงเรียนกสิณธรวิทยา โรงเรียนสารสาสน์ ธนบุรี และโรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี
Ls. บรรยายภาคการประชุมสัมมนาของคน ในชุมชน	ดนตรี.....
ภาพนิ่งการทำภารกิจรวมตัวกัน	นอกจากการที่ผู้ใหญ่ได้สร้างสถานศึกษาไว้สอนสั่ง ลูกหลานในชุมชนให้เป็นคนดีของสังคมแล้ว สิ่งแวดล้อม ในด้านความเชื่อและพฤติกรรมของคนในชุมชนก็ถือว่ามี

ภายในชุมชน ภาพนึ่งการทำการกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ภายในชุมชน ภาพนึ่งวัดพรหมสุวรรณสามัคคี ภาพนึ่งพระประธาน Cap.1 ปี พ.ศ.2516 Ls. พระประธาน และพระพุทธรูป 3 สมัย Ms. พระประธาน CAP.2 ข้อสอบระหว่างเรียน จำนวน 5 ข้อ Ls. เครื่องทองเหลือง ภาพนึ่งการประกอบอาชีพทำเครื่อง ทองเหลือง	อิทธิพลต่อการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยเฉพาะการสร้างมรดกให้กับชุมชน ซึ่งชาวหมู่บ้าน เศรษฐกิจยังคงมีวิถีชีวิตที่อิงอยู่กับความเชื่อทาง พระพุทธศาสนา เพราะเมื่อศาลาประชาคมได้ถูกสร้างขึ้น ในปี พ.ศ.2512 ต่อมาในปี 2517 ชาวบ้านก็ได้ัญเชิญ หลวงพ่อบุ๊ทอง ซึ่งเป็นพระพุทธรูปสมัยอุทธรจากอยุธยา มา ประดิษฐานภายในศาลาประชาคม ศาลาประชาคม จึงเป็นแหล่งชุมนุมของคนในชุมชนที่มาาร่วมกันทำกิจกรรม ต่าง ๆ เช่น ประกอบพิธีทางศาสนา ออกกำลังกาย และ ปัจจุบันยังมีห้องสมุดประชาชนเปิดไว้ให้บริการด้วย คน ในและนอกชุมชนจึงเรียกบริเวณนี้ว่า วงเวียนอุทธร คนตรี..... ภายในบริเวณชุมชน ยังมีวัดพรหมสุวรรณสามัคคี ที่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2516 ก่อตั้งโดยท่านเจ้าคุณราช พัฒนหรือหลวงพ่อบุ๊ทอง โดยที่ท่านได้บริจาคที่ดิน ร่วมกับนายตั้ง นางเหมและนายไป พรหมสุวรรณ อัน เป็นที่มาของชื่อวัดพรหมสุวรรณสามัคคี ซึ่งเป็นวัดสังกัด มหานิกาย ภายในอุโบสถมีพระพุทธรูปเทวศรีสุทโธโลกนารถ เป็นพระประธาน ภายในนอกมีพระพุทธรูป 3 สมัย จำนวน 3 องค์ คือ สมัยสุโขทัย สมัยเชียงแสน และสมัยอุทธร ซึ่งในเทศกาลสงกรานต์ของทุกปีจะมีงานนมัสการปิด ทองหลวงพ่อบุ๊ 3 สมัย เป็นงานประเพณีประจำของชุมชน ...คนตรี... ในด้านอาชีพของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจ นอกจาก อาชีพชาวสวนที่ยังคงเป็นมรดกตกทอดที่นำภาคภูมิใจ ของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจแล้ว ภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่ เด่นของที่นี่ ยังสร้างชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับจากต่างประเทศ ได้แก่ ศิลปะทองเหลือง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมครัวเรือนที่ทำ กันมากกว่า 30 ปี โดยเลียนแบบงานศิลปกรรมไทยโบราณ เช่น กิณรี มโนราห์ และสิงห์ และภูมิปัญญาที่เก่าแก่ยิ่ง
---	--

ภาพนิ่งการประกอบอาชีพแกะสลักเขาควาย	ไปกว่า ก็คือ ศิลปะการแกะสลักเขาควาย ซึ่งเป็นผลงานของครัวเรือนชาวแปดริ้ว จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 ซึ่งแรกเริ่มเดิมทีศิลปะแกะสลักเขาควายยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเท่าไร แต่หลังจากได้เห็นรายการจากออเดอร์ต่างประเทศ โดยเฉพาะจาก ตลาดญี่ปุ่น ทางเขตจึงได้เข้ามาสนับสนุน พร้อมทั้งยกให้เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนและของดีประจำเขตบางแค และพัฒนาไปสู่การเป็นสินค้า OTOP ที่ถือว่าเป็นแหล่งผลิตที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย แต่ทุกสิ่งย่อมมีการเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันคุณลุง.....เล่าว่า ขณะนี้ทำแล้วไม่ค่อยมีกำไรเหมือนเดิม เพราะต้องใช้ต้นทุนสูง และคนงานก็หายากขึ้น เพราะส่วนใหญ่เปลี่ยนไปเป็นพนักงานโรงงานที่ได้รายได้มากกว่าและสบายกว่า
Ms. สัมภาษณ์จากคุณลุง	เสียงสัมภาษณ์จากลุง.....
ภาพนิ่งปัญหาสภาวะแวดล้อมของชุมชน ภาพนิ่งน้ำท่วม ภาพนิ่งรถติด ภาพปัญหาขยะเสพติด	เนื่องจากหมู่บ้านเศรษฐกิจเป็นชุมชนใหญ่ จึงมีปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา โดยปัญหาที่สำคัญที่สุด ก็คือ เวลาที่เกิดฝนตกแล้วระบายไม่ทัน จะส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังและปัญหาการจราจรติดขัดตามมา ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่มีอยู่ เช่น ปัญหาขยะ ปัญหา ยาเสพติด และปัญหาลักเล็กขโมยน้อย
Ls. สภาพแวดล้อมในหมู่บ้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม	ดังนั้น หมู่บ้านเศรษฐกิจ จึงเป็นตัวอย่างของชุมชนที่มีสิ่งแวดล้อมทางสังคมทั้งทางด้านดีและด้านที่ต้องปรับปรุง ซึ่งสิ่งแวดล้อมทั้ง 2 ด้านนี้ย่อมส่งผลต่อชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจในอนาคต ดังนั้น การปฏิบัติตนเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จึงเป็นสิ่งที่ชาวชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจ จะต้องร่วมมือกัน
CAP.3 ข้อสอบระหว่างเรียน จำนวน 5 ข้อ	ดำเนินการในวิธีทางที่เหมาะสมต่อไป

บทวิทัศน์ประกอบการสอน ชุดที่ 3
“ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ”

ภาพ	เสียง
Cap.1 สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน Ls. ภาพมุมสูง สภาพแวดล้อมอาคารบ้านเรือน Ms. ภาพการจราจรภายในชุมชน Ls. ภาพการจราจรบนท้องถนนหนทาง Ms. ภาพมลภาวะเป็นพิษขยะปนเปื้อนในชุมชน Ls. ภาพแหล่งทิ้งขยะในชุมชน Ms. ภาพแหล่งทิ้งขยะในชุมชน Ls. ภาพสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ได้รับการ รณรงค์เก็บขยะเป็นที่เรียบร้อยแล้ว Ms. ภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่มีการปลูกต้นไม้ตามหน้าบ้านสวยงาม	...ดนตรีประกอบ... ความเจริญเติบโตเป็นสิ่งที่ดี คนทั่วไปจึงมักมองว่า ยิ่งมีความเจริญมากขึ้นเท่าไร ย่อมแสดงถึงความสำเร็จ....ความก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไปเท่านั้น แต่ความเจริญกลับสวนทางกับปัญหาของสภาพสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มที่จะเสื่อมลงทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ เช่น มีการปนเปื้อนของมลพิษในอัตราที่เพิ่มขึ้นทั้งในดิน อากาศ น้ำจืด น้ำทะเล อาหาร รวมทั้งการลดลงของทรัพยากรธรรมชาติอย่างรวดเร็ว ซึ่งรวมถึงการเสื่อมโทรมลงของสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ซึ่งชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจเองก็หนีไม่พ้นกับปัญหานี้ เพราะชุมชนเดิมได้ขยายกลายเป็นชุมชนใหญ่ ที่มีความหนาแน่นของประชากรและสิ่งก่อสร้างมากมาย จึงส่งผลให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ มีสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีเกิดขึ้นในชุมชน ดังที่หมู่บ้านเศรษฐกิจกำลังประสบกับปัญหาการทิ้งขยะไม่เลือกที่ มีจุดที่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาดอยู่หลายจุด ดนตรี..... ปัญหาขยะ คือ สิ่งที่จะสะท้อนถึงพฤติกรรมของมนุษย์ หนทางแก้ไขก็คือการปรับพฤติกรรมของมนุษย์นั่นเอง เราทุกคนจึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง โดยการปฏิบัติตนเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน คำว่า “อนุรักษ์” จึงเกิดขึ้นภายในสังคม เช่น ในเมื่อขยะทำให้เกิดสุขภาวะที่ไม่ดี เรื่องของความสะอาดจึงเป็นเป้าหมายหลักของการอนุรักษ์ ดังนั้น ชาวหมู่บ้านเศรษฐกิจจึงร่วมกันเก็บกวาดหน้าบ้านของตนเองให้

ภาพนิ่งปัญหาเสพติด Ls. ภาพการทำกิจกรรมของเด็กๆในชุมชน Ms. ภาพครูและนักเรียนทำกิจกรรมในโรงเรียน ด้วยกัน CAP.1 ข้อสอบระหว่างเรียน จำนวน 5 ข้อ Ls. ภาพเด็กๆทำกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติของนักเรียน Ls. สวนพฤกษศาสตร์ภายในโรงเรียน Ms. ภาพการเลี้ยงนกและเลี้ยงไก่ Ls. ภาพการเลี้ยงนกกระโจกเทศ	สะอาดเป็นระเบียบ โดยการปลูกต้นไม้ตกแต่งหน้าบ้านให้น่ามอง สวยงาม ดนตรี..... ขณะเดียวกันยาเสพติด ก็สร้างปัญหาให้กับชุมชนไม่น้อย อีกทั้งยังเป็นปัญหารุนแรงระดับประเทศอีกด้วย ดังนั้น ปัญหานี้จึงต้องใช้มาตรการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุก ๆ หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน โรงเรียนในฐานะที่รับผิดชอบโดยตรงในการดูแลลูกหลานของคนในชุมชน จึงได้เข้าร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อต่อต้านยาเสพติด โดยพยายามให้ความรู้ถึงโทษภัยที่ร้ายแรงของยาเสพติด รวมทั้งการสร้างห้องสมุดประชาชน เพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชนได้ ดนตรี..... การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ถือเป็นตัวอย่างของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนที่เด็ก ๆ สามารถเรียนรู้และนำกลับมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีจึงใช้วิธีการที่ให้นักเรียนเกิดความรักและชื่นชมธรรมชาติจากการที่ได้สัมผัสโดยตรง เนื่องจากทางโรงเรียนได้จัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนด้วยการปลูกต้นไม้จำนวนมากและหลากหลายพันธุ์ เพื่อให้เด็กและธรรมชาติกลายเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน โดยนักเรียนได้เรียนรู้ทั้งในด้านวิชาการและวิชาเสริมต่าง ๆ โดยผ่านกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติจริงในธรรมชาติรอบ ๆ โรงเรียน เช่น การที่โรงเรียนจัดให้มีสวนวรรณคดี สวนพฤกษศาสตร์ที่มีทั้งสัตว์ที่เป็นรูปปั้นและสัตว์ที่มีชีวิตให้นักเรียนได้ศึกษาความเป็นอยู่อย่างใกล้ชิด เช่น นกชนิดต่าง ๆ การเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ที่จะบ่ม
---	--

Ls. ภาพบรรยากาศทุ่งนา	เพาะให้นักเรียนเกิดความรักและหวงแหนต่อธรรมชาติที่ สังคมไทยกำลังจะสูญเสียไป การจัดการกับสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรีให้ ความสำคัญอย่างสูงในการปลูกฝังให้กับนักเรียนของตนเสียงสัมภาษณ์อาจารย์.....เสียงสัมภาษณ์นักเรียน.....
Ls. สภาพแวดล้อมที่สวยงามทาง ธรรมชาติ ภายในโรงเรียน	ดังนั้น วิธีการที่ดีที่สุดในการสอนให้เด็ก ๆ มี ความซาบซึ้งต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก็คือ การ สนับสนุนกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้ปฏิบัติจริงและเห็นผล จริง ดังเช่นที่มีการจัดพื้นที่ให้เป็นแปลงนาสาธิต โดย จัดเป็นสวนเกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ ที่ เรียกว่า ทฤษฎีใหม่ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการนำแนว ทางการจัดการกับสิ่งแวดล้อมมาพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ เรียกกันว่า “การพัฒนาแบบยั่งยืน”ดนตรี.....
CAP.2 ข้อสอบระหว่างเรียน จำนวน 5 ข้อ	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน จึง เท่ากับเป็นหนทางที่จะนำไปสู่พัฒนาการในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ที่ผู้ใหญ่ควรเริ่มปลูกฝัง จิตสำนึกโดยเริ่มจากเด็กมาก่อน เพราะการที่ สิ่งแวดล้อมจะเสื่อมโทรมหรือสูญสลายไป หรือจะ กลับคืนมาสู่สังคมไทยได้อีกครั้งนั้น จำเป็นต้องฝาก อนาคตไว้ในมือของเด็กไทยที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีใน วันหน้านั่นเอง

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายธิปภาส ชนะภัวยวรรภรณ์
วันเดือนปีเกิด	19 กุมภาพันธ์ 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งงานในปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการตลาด
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท บุญรอดเทรดดิ้ง จำกัด
ที่อยู่ปัจจุบัน	712/43 ถ.เจริญกรุง แขวงบางค้อแหลม เขตบางค้อแหลม กทม. 10120

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2539	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนวัดสุทธธีราราม
พ.ศ.2544	ศศ.บ. คณะศิลปศาสตร์ (สาขาวิทยาการจัดการ) จากสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ.2550	กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ